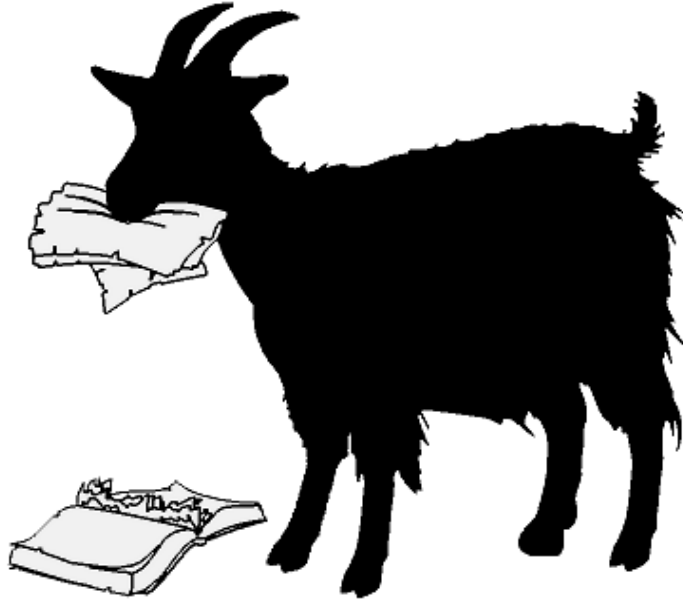

Neden YALNIZCA KURAN?

“Kesinlikle, arı din yalnız Allah’ındır.” (39:3)

— • —

Selim Çalışkan
gerceginkitabi.wordpress.com
mobidik.com/kullanici/69114
scribd.com/st3792
st3792@mail.com
Güncelleme 5 – Ekim 2016

Okuma kılavuzu:

Bu yazının önyargılardan arınmış olarak okunması gerekir. Hiç bir düşünce kalıbına, kampına, siyasi akıma bağlanmayan, unvansız biri tarafından, herkes okusun diye kısa ve öz yazılmıştır. Yeni bilgi içermez, gün gibi ortada olanın gösterilmesinden öteye gitmez. Benzerlerinden farklı olarak, hiçbir kanıt atlanmamaya çalışılmıştır. Ancak gün gibi ortada olanın ayırt edilmesi çoğu zaman çaba gerektirir. İlk bölüm yalnızca Kuran'ın izlenmesi gerektiği yönünde Kuran'dan kanıtları, ikinci bölüm sünnet ve mezhep inancını savunanların tezlerini çürütür. Kısa tutulabilmesi için göndermede bulunulan 400'e yakın ayetin tümü yazılmamıştır. Ayetlerin her biri uzun uzun yorumlanmamıştır. Okur ayetlerin bağlamını göz ardı etmemeli ve üzerinde düşünmelidir. İlk görünen anlam, ayetin tek ve zorunlu anlamı olmayabilir. Yanınızda en az bir Kuran çevirisi bulunması tavsiye edilir. Değişik çevirilerden ve sözlüklerden yararlanmanız önerilir.

*“Dinlemeyi öğrenirsen, kötü konuşmalardan bile faydalanabilirsin.”
Plütark*

*“Dinlemeyen kimsenin ilmi de olmaz.”
Musa Carullah Bigi*

Kapak: İbni Mace 1944 ve Ahmed bin Hanbel 5/131, 132, 183 ve 6/269'de rivayet edilen hadise göre Kuran'da “zina eden kadını taşıyarak öldürün” ayetinin olduğu sayfayı yiyerek tarihin akışını değiştiren (!) ünlü keçi.

I. “Yalnızca Kuran” İnancına Kuran'dan Kanıtlar

Söylenegelmiş olanın ve geleneğin aksine, İslam'ın Kuran'dan başka kaynağı yoktur. Bu gerçek Kuran'da açıkça haber verilmektedir. Bu kitapçık bu gerçeği tartışmak ve kanıtlamak amacıyla yazılmıştır.

İslam Yalnızca Kuran'dır

Bugün yaygın kabul gören geleneksel İslam inancında bir yanlışlık vardır. Bu yanlışlık, din olarak gönderilen Kuran'ın yanına insan yapımı dogmaları eklemektir. Bu eklemelerin geçerliliği tartışılmadan önce bunların gerekliliğinin kanıtlanması gerekir. Kanıt yükümlülüğü savcıdadır, savunma makamında değil. Bizi Allah'ın adlarından ve İslam'dan açıkça haberdar eden ilk kaynak Kuran'dır. Bunun yanına ikinci veya üçüncü kaynakları ekleyebilmek için mantık kurallarına göre önce bunun gerekliliği ortaya konmalıdır. Oysa gelenekçi öğretisi bunun tersini yapmakta, Kuran + sünnet + icma +... paketini dogmatik olarak ortaya koyup bunlardan herhangi birinin geçersizliği için sunulan gerekçeleri eleştirmektedir. Bir mantık ilkesi olan kanıt yükümlülüğünü görmezden gelmektedir.

İlk ekleme gerekçesi Kuran'ın bir tür özet olduğu ve gereken ayrıntıyı barındırmadığıdır. Kuran, gerekmeyen ayrıntıyı sunmadığı için suçlanamaz. Kuran'ı, onda bulmak istediğimizi bulmak üzere okuyamayız:

Yoksa bir kitabınız var da onu mu okuyorsunuz? Kalem 68:37

De ki: “Allah'tan başka bir de ayrıca yakarışlarda bulunduğunuz ortaklarınızı görüyor musunuz? Onların, yeryüzünde ne yarattıklarını bana gösterin!” Yoksa onların, göklerde bir ortaklığı mı var? Yoksa onlara bir kitap verdik de ondaki bir kanıta mı dayanıyorlar? Hayır! Haksızlık yapanlar, birbirlerine aldanıştan başka bir söz vermezler. Fatır 35:40

Kuran, ona içtenlikle yaklaşmayanlara, gerçeği aramayanlara kendini açmaz:

Onların arasında, seni dinleyenler de vardır. Ama onu anlamamaları için, yüreklerine örtü ve kulaklarına ağırlık koyduk. Her türlü mucizeyi görseler de ona inanmazlar. Öyle ki, seninle tartışmak için geldiklerinde, nankörlük edenler, şöyle derler: “Öncekilerin söylencelerinden başka bir şey değil bu!” Enam 6:25

Kuran okuduğunda, seninle sonsuz yaşama inanmayanların arasına görünmeyen bir perde çekeriz. Onların yüreklerinin üzerine de onu anlamalarını engelleyen kabuklar, kulaklarına da ağırlık koyarız. Efendini, tek ve eşsiz olarak Kuran'da andığında, nefretle arkalarına dönüp kaçarlar. İsra 17:45-46

Ayrıca bkz: 7:146, 12:7, 18:57, 41:44.

Önce zekat yüzdesi, rekat sayısı gibi kavramlar uydurup sonra onu bulamadığımız için Kuran'ın eksik olduğunu söylemek mantığa aykırıdır. Kişinin çevresinden, ailesinden öğrendiğini sandığı dini Kuran'da araması yanlış bir yaklaşımdır. Kuran'ın yargı vermediği konularda inananlar serbesttirler:

Ey inanca çağırılanlar! Açıklandığında sizi üzecek şeyleri sormayın. Kuran indirilirken sorsaydınız, size açıklanırdı. Allah, onları bağışlamıştır. Çünkü Allah, Sınırsız Bağışlayandır; Hoşgörülüdür. Maide 5:101

Sözelimi, secdede uyluk ve kaval kemikleri arasındaki açının kaç derece olması gerektiği merak ettiğimiz bir ayrıntı ise, değil fıkıh kitapları, yeryüzündeki hiç bir kitap bizi tatmin etmeyecektir.

Aslında Kuran'da rekat sayısı aramak gibi aymazlıklara düşmemizin nedeni İslam'ı öğrenme biçimimizdir. Bizi küçük yaşta dinle, Allah'la büyüklerimiz tanıştırır. İslam'ın kaynağı konusunda onların kafaları karışık olduğunda bunun zararını görürüz. İslam'ı hemen hepimizin evinde bir kopyası bulunan tek kaynağından öğrenmeye çalışmıyoruz. Oysa Allah bize kendini ve İslam'ı yalnızca Kuran'da tanıtır. Bu yalın gerçeğin ayırdına varamadıkça, Allah ve din hakkındaki bilgi kirliliğinden kurtulmamız ve Kuran'ı bu kirlilikten kurtulmuş temiz bir zihinle okuyup anlamamız mümkün olmaz.

Kuran'ın yetersiz olduğunu öne sürenler ancak onu tek başına okuyup anlamayı denememiş olanlardır. "Kitap bana ne anlatacak, bir bakalım" diyerek kitaba önyargısız yaklaşmayı denememekte inat ederler. Kaybederler, kaybettirirler.

Kuran'ın tek başına yetmediği inancına göre, sözelimi *hemen herkesin* yoldan çıktığı bir dünyada tek başımıza doğru yolu bulmamız olanaksızdır. Kuran "yetmediği" için bize doğru yolu gösterecek hadis kitapları, eski din bilginlerinin kitapları, doğru yolu bulmuş bir toplum ve bu toplumun din bilginlerinin fetvaları gerekecektir. Peki Allah neden tek başına işe yaramayacağını bildiği bir Kuran'ı korurken (15:9) hadis ve mezhep kitaplarını, toplumu ve din bilginlerini korumamıştır? İşte bu soruya gelenekçi öğretisi içinde mantıklı bir yanıt verilememektedir.

Kuran metninin ilk durumunu koruduğu ve değiştirilmediği üzerinde uzlaşma vardır. Kuran'ın metnini değiştiremeyen, ondan eksiltemeyen kötü niyetlilerin mesajı bozmak ve kitabı izleyenleri yolundan çıkarmak için geriye tek seçeneği kalmaktır: Ona yeni metinler eklemek. Bu ekleme de zorunlu olarak ayet ve sure biçiminde değil, başka adlar altında olacaktır. Gerçekleşen tam olarak budur. Kuran'ın arkasına dinsel yargı kaynakları eklenmiştir. Elbette ki minareyi çalan kılıfı hazırlayacak ve bunların Kuran'ın zorunlu devamı /eki /yardımcısı olduğunu öne sürecektir, bunları izlemeyenleri tekfir edecektir. Kuran eksiksiz ve kusursuz bir kitap olduğu için daha bu olay gerçekleşmeden bunları öngörmüş ve izleyicilerini uyarmıştır.

Müslümanların Kuran'a ve yalnızca Kuran'a uymaları gerektiği açıktır:

"O, ayrıntılı olarak Kitap'ı size indirmişken, Allah'tan başka yargıcı mı arayacağım?" Kitap verdiklerimiz, onun, efendinden gerçek olarak indirildiğini bilirler. Artık, sakın kuşkuya düşenler arasında olma. Efendinin sözü, doğruluk ve adaletle tamamlanmıştır... Enam 6:114-115

Ayrıca bkz: 2:38, 2:63, 2:91, 2:120-121, 2:213, 2:176, 3:32, 3:73, 4:105, 5:3, 5:47-48, 5:99, 6:19, 6:155-6:157, 7:3, 7:144-147, 7:169-171, 12:111, 17:9, 18:27, 20:113, 20:123-124, 20:133-134, 21:27, 21:45, 22:16, 22:54, 23:49, 23:73, 25:30, 28:49, 28:56, 33:1-2, 33:67, 34:6, 39:23, 39:41, 41:44, 45:6-10, 50:45, 98:1-8.

Kuran Peygamber'in veya başkasının tefsirine muhtaç değildir, kendini açıklar:

Öyleyse onu okuduğumuzda, onun okunuşunu izle. Sonra, kuşkusuz, onun anlamını açıklamak bize özgüdür. Kıyamet 75:18-19

Gerçek Olan Egemen Allah, Yüceler Yücesidir! Onun bildirimi tamamlanmadan önce, Kuran hakkında acele etme. Ve şunu söyle: "Efendim! Bilgimi artır!" Taha 20:114

Ayrıca bkz: 2:99, 3:118, 4:26,176, 10:37, 25:33, 2:159, 5:15-16, 6:105, 7:52, 7:174, 9:11, 11:1, 16:9, 17:12, 17:89, 18:54, 19:97, 26:193-195, 39:27-28, 42:13, 43:2-3, 44:2, 44:4, 57:17, 65:11.

Kuran kılavuzluk için ışıktır:

Ey insanlar! Efendinizden, size kesin bir kanıt geldi ve size apaçık bir aydınlık indirdik. Sonunda, Allah'a inananları ve ona sarılanları, kendisinden bir rahmet ve lütuf içine yerleştirecek ve onları dosdoğru yol ile kendisine erİştirecektir. Nisa 4:174-175

Ve işte böylece, sana, kendi buyruğumuzdan bir Ruh bildirdik. Kitap nedir, inanç nedir; sen bilmezdin. Fakat onu, kullarımızdan dilediğimizi, onunla doğru yola erİştireceğimiz bir aydınlık yaptık. Çünkü aslında sen kesinlikle doğru yola erİştiriyorsun. Şura 42:52

Işık, çevreyi aydınlatmak ve daha önce görünmeyenleri görebilmek için kullanılır. Işığın daha fazla ışığa ihtiyacı yoktur!

İbrahim'de bizim için güzel bir örnek vardır (60:4). İbrahim akıllı ve vicdanıyla Allah'ı bulmuştur. Samimi olarak gerçeği aramış, *akıl yürütmüş* ve tek tanrı inancını benimsemiştir. İbrahim'e okuyacağı bir kitabı olmadığı halde yol gösteren Allah bize elimizde Kuran varken yol göstermeyecek midir? Elimizde Kuran olduğu halde akıl yürüterek doğruyu bulamayacağımızı söylemek hangi Müslüman'a yakışır? Şüphesiz bunu söylemek Kuran'ın okunmadığının veya anlaşılmadığının belirtisidir.

Kuran'da akıl etmek, anlamak, derin düşünmek gibi kavramlar sayısız kez geçer (3:118, 6:50,98, 8:22, 10:24, 98-102, 21:10, 23:68, 30:28, 34:46, 38:29, 47:23-24, 67:10...). Herhangi bir şekilde aklını kullan(a)mayan kişi, kendisi, çevresi ve Tanrı'sı ile uyumlu olamaz. Dolayısıyla da ruhsal dengesi etkilenir. Kuran'da "anlamazlar, bilmezler, akılsızlar, beyinsizler" olarak nitelenenlerden biri olur. Kuran'da sorgulayan, aklını kullanan peygamberler örnekleri, mantıksal çıkarsama örnekleri verildiği, mantığa seslenen sorular sorulmasına karşın taklit kavramı yalnızca müşrikler hakkında, olumsuz anlamdadır (2:170, 5:104, 10:78,100, 17:36, 26:74, 31:21, 34:43, 43:22). Taklit üzerine kurulan mezheplerin, öğretilerin, anlayışların doğru yolda olduğunu söylemek olanaksızdır. Mezhep anlayışı Kuran'da olmayan yargıları içtihat adıyla dine eklemeyi olağanlaştırmaktadır. 23:53 ayetinde bu davranış kınanır:

Fakat onlar işlerini aralarında parçalayıp çeşitli zübürlere/kutsallaştırmış hizip kitaplarına ayırdılar. Her hizip, yalnız kendi yanındakiyle sevinip övünmektedir. Müminun 23:53

Kuran'ın anlaşılması için Peygamber'in onu açıklamasına, uygulamasına, çok bilen "alim"lerin tefsirlerinin zorunlu olduğu fikri, hem Kuran hem de evrenle ilgili temel bir yanılsamadan kaynaklanıyor. Allah, yeryüzünün bütün cahillerine varlığını şüpheyeye yer bırakmayacak

şekilde belli etmek, deyim yerindeyse gözlerine sokmak isteseydi bunu yapmaz mıydı? Gökten üzerinde sureler yazılı dev elmas bloklar indirmez miydi? Kuran'da anlattığı mucizeleri her birimize göstermez miydi? Dağı her birimizin kafasının üzerine kaldırmaz mıydı? Kuran'ı hiç bir emeğe, gayrete ihtiyaç duymadan anlaşılabilir kılmak isteseydi her dildeki çevirisini indirmez miydi? Hatta yanında sözlük, tefsir, içtihat kitapları indirmez miydi? Ünlü bir batılı ateistin dediği gibi ayın üzerine herkesin göreceği şekilde kocaman bir haç veya hilal çizemez miydi? Böyle beklentiler içine girenlerin Kuran'ın anlaşılmadığını öne sürmesi olağandır (bkz.74:52).

Ancak inançlı bir insanın farkına varması gereken şudur: Nasıl evrenden, yaşamdan herkesin anladığı başka olabiliyorsa, herkes yaratılmış kitaptaki işaretleri değişik düzeylerde anlayabiliyor veya kimi hiç anlamıyorsa, Kuran'dan anladıklarımız da farklı olabilir. Kuran'ı her okuyan ona inanmıyor. Sizce Allah onları "ikna etmeyi" başaramıyor mu? Herkesin çaba sarf etmeden onu aynı seviyede anlaması ve aynı çıkarımları yapması, aynı biçimde yaşama geçirmesi, yeryüzünde tek tip Müslüman olması istenseydi bir cilt kitap değil, bir kütüphane indirilirdi. Allah herkesin aynı namazı kılmasını isteseydi onu baştan sona namaz hocası kitabı gibi anlatırdı. Dikkat edin, herkesin aynı abdesti almasını istiyor ki, abdesti nasıl alacağımızı ayrıntısıyla anlatıyor. Buna karşın abdestin nasıl alınacağı konusunda tartışıp duran işgüzarlar olacaktır, orası ayrı. "Yolda kalmışa yardım edin" buyruğunu aldığımızda, buyuranın ayrıntıya girmeyeceğini, sorularımıza bire bir yanıt vermeyeceğini bilirsek, yine de bu buyruğu birinin bize açıklamasını bekler miyiz? İnanıyorsak beklemez, aklımızı kullanır, bu bize neyi ifade ediyorsa o şekilde yerine getiririz. Evet, Kuran hazır lokma değil. Kuran, kendisini anlamaya çalışana karşılığını verir. Anlamaya çalışmak ve görece başarısız olmak başka, anlamaktan vazgeçmek başka şeylerdir. Onu anlamak için emek harcayacağız:

Ve insan için kendi çalışmasından başkası yoktur. Necm 53:39

Kuran onu okuyan herkese seslenir. Bilgi düzeyi, kültür farklılığı ayırt etmez. Onu eline alıp karıştıran veya es kaza birkaç cümle duyan herkes onun muhatabıdır. Çünkü herkesin onu anlaması olanaklıdır. Bunu kabullenemeyen çevirmenler Kuran'ın herkese seslendiği yerlere "Ey Peygamber", "Ey habibim" gibi parantezler sokuşturarak *ekleme* yaparlar. İşte bu yolla Kuran'ın Peygamber'i veya özel kişileri muhatap aldığı izlenimi yaratılır. Bu da kişide onu tek başına anlayamayacağı ve birisinin anlayıp ona anlatması gerektiği düşüncesini doğurur.

İslam'ın Kuran'la değil, Kuran'ın yanına koydukları sünnet, icma vb. kaynaklarla "tamamlandığını" öne sürenler, tamamlanma konusunda da mantık hatası yapmaktadırlar. Bilginlerin içtihat yapması gerekli ise bu iş hiç bitmeyecektir. Bu durumda İslam tamamlanmış değildir. Tamamlanması da olası değildir, çünkü yaşam bize her gün çözecek yeni sorunlar sunmaktadır. "İçtihat kapısının kapandığı" varsayımı da aynı oranda akıl dışıdır. Allah sözüm ona bize Kuran'ı ve sünneti verdi, içtihatları vermedi ve dini eksik mi bıraktı? Allah'ın eksik bıraktığını bilginler mi tamamladı? Allah en başta neden eksiksiz bir kitap indirmede? Yalnızca Kuran fikrini geri çevirenler bu soruları yanıtlayamamaktalar. Yalnızca Kuran'ın yetmediğini iddia edenler 2:23, 11:13, 17:88 ve 28:49'da geçen "Kuranın bir benzerini getirin" meydan okumasını da üstlenmiş görünüyorlar.

Ey iman edenler! "Raina" demeyin, "unzurna" deyin /"bizi davar gibi güt" diye konuşmayın, "bize bak" diye konuşun ve dinleyin. Bakara 2:104

Koşulsuz boyun eğilecek bir halife veya *ul'ul emr* özleminde olanlar bu ayetin hedefidir. Herkes kendi izlediği yoldan sorumludur. Kutsal önderlerin ardına takılmak Kuran'ın mesajıyla çelişmekle kalmaz, er ya da geç yeryüzü tanrıları edinmeyle sonuçlanır. Bu beklenti herkesin

Kuran'ın muhatabı olmadığı yanılması yaratır. Buna göre Kuran yalnızca özel kişiler içindir, sıradan halk bu kişilerin onlara söylediklerini yapacaktır. Oysa kimse kimsenin kefilidir değildir ve sorgu gününde kişiye kimleri izlediği ve kimden akıl aldığına göre ayrıcalık yapılmayacaktır. Müslümanlar yalnızca ve yalnızca Kuran'dan sorumludurlar:

Gerçek şu: Bu Kuran sana ve toplumuna elbette ki bir hatırlatıcı/bir düşündürücü/bir şeref/bir öğüttür. Bundan sorumlu tutulacaksınız. Zuhur 43:44

Allah'ın gücü tek başına yetecek bir kitap indirmeye yeter mi, yetmez mi? Kuran'ın yetersiz bir kitap olduğuna inananların dünyasında Allah, elçisine eksiklerle dolu ve on binlerce sayfalık hadis, sünnet, siyer, içtihat kitapları olmadan bir işe yaramayacak bir kitap indiren bir tanrıdır. Her şeye gücü yeten Allah'ın neden böyle yaptığı sorusunu akıllarına getirmemek ve bastırmak için sürekli çaba sarf etmek zorundadırlar. Onlara göre Allah her isteyene ve çabalayana yol göstermez. Yanlarında soracakları din bilginleri olmalıdır. Din, karmaşık ve zor bir uzmanlık alanıdır.

Kuran'ı yeterli bulanların dünyasında ise Allah onlara dört dörtlük, eksiksiz ve kendisinde kuşku olmayan yol gösterici bir kitap vermiştir. Her şey berraktır. İnananlar kalabalık da olsalar, yalnız da olsalar her satırı bilgelikle dolu bu kitabın anladıkları kadarının bile onlara ışık tutacağından, kurtuluşa eristireceğinden emindirler. Belki de onları korkulacak kişiler yapan veya hedef durumuna getiren bu güvendir.

Kuran'a şu gözle bakmayı deneyelim: Varsayalım ki Allah herkese vahiy veriyor. Yalnızca kendi mesajını öğretecek. Dinlemez miyiz? "Bize bir peygamberin sözlerini de öğret, yoksa gelmeyiz" mi deriz?

"Peygamber Sünneti"

İslam Muhammed Peygamber'le başlamamıştır. Bütün elçiler İslam'a çağırmıştır:

*Havarilere şunu vahiy etmiştim: "Bana ve resulüme iman edin." Şöyle demişlerdi: "İman ettik, sen de tanık ol ki biz, Müslümanlarız." Maide 5:111
Babanız İbrahim'in dinini esas alın. Hac 22:78*

İbrahim'in, Musa'nın, Davut'un, İsa'nın dinleri hep tek ve gerçek dindi, yani İslam'dı. Öyleyse bize Muhammed Peygamber'in sünneti kadar bu peygamberlerin sünnetleri de gerekmez mi? 3:75-84 ayetlerini dikkatle okuyunuz. Peygamberleri tanı edinmekten söz edilir, hemen ardından peygamberler arasında ayırım yapanlar uyarılır. Bağlama dikkat edin, Müslümanlar kitaptan sansın diye söz üretenler Kitaplıların arasındaki inkarcılardır:

Ehlikitap'tan öylesi vardır ki, ona yüklerle emanet teslim etsen onu sana iade eder. Onlardan öylesi de vardır ki, onu bir dinar emanet etsen, tepesine çökmedikçe onu sana geri vermez.

...

Allah'a verdikleri sözü ve yeminlerini basit bir bedel karşılığı satanlar var ya, işte onlar için ahirette hiçbir nasip yoktur... Onlardan bir zümre vardır, aslında Kitap'tan olmayan bir şeyi siz Kitap'tan sanasınız diye, dillerini Kitap'la eğip bükerek... Ali İmran 3:75-78

Kuran'a göre Muhammed Peygamber'de de, İbrahim Peygamber'de de bizim için güzel bir örnek vardır:

İbrahim'le, beraberinde olanlar da sizin için çok güzel bir örnek vardır.
Mümtehin 60:4

Bu peygamberlerin sünnetleri, hadisleri nerededir? Neden bunlara ihtiyaç duyulmuyor? Sünnet savunucuları Muhammed Peygamber'i sahiplenip diğerlerini dışlıyorlar mı? Yanıtı yine Kuran'dadır:

Şu bir gerçek ki, insanların İbrahim'e gönülce en yakın olanları, elbette ona uyanlar, bu peygamber, bir de iman sahipleridir. Allah, müminlerin Veli'sidir. Ali İmran 3:68

“Bu peygamber”in elinde İbrahim’in siyeri ve sünneti yoktur ancak Kuran’a göre ona en yakın olanlardandır. Bu demektir ki İbrahim’in örnek alınacak davranışları, tıpkı Muhammed’in örnek alınacak davranışları gibi Kuran’ın içindedir, başka bir kitapta değil. Kuran’da en çok sözü edilen halk Yahudilerdir. Tevrat’ı değiştirmiş ve bozmuş oldukları söylenmesine karşın* ona bağlı kalmamakla eleştirilirler:

İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında iken, nasıl oluyor da senin hakemliğine başvuruyorlar? Maide 5:43

Bu eleştiri pek çok surede değişik biçimlerde yinelenir. Bunların hiçbirinde “Peygamberlerinin sünnetini terk ettiler” benzeri bir eleştiriye rastlamayız. Dikkat edin, içinden eksiltilmiş ve eklenmiş olduğu bilinen bir kitaba bağlılığa çağırıyorlar, buna karşın peygamber sünnetini terk etmekle eleştirilmiyorlar!

İzlenecek örnek bir uygulama arama bahanesiyle de olsa Peygamberlerin arasında seçim yapmak Kuran’a aykırıdır (2:285). İzlenmesi gereken örnek yine Kuran’ın içindedir, dışında değil (17:89, 18:54, 30:58, 39:27). Yalnızca Kuran’ı izleyenler iddia edildiği gibi “Peygamber düşmanı” ise, yalnızca Muhammed Peygamber’in sünnetini izleyip ötekilerin sünnetini dışlayanlar öteki bütün peygamberlerin düşmanı olmaz mı? İlginçtir, Müslümanlar üçlemeye inanan Hristiyanlara da İsa’nın yalnızca bir elçi olduğunu hatırlattıklarında İsa’ya düşmanlık yapmakla suçlanmaktadırlar!

Peygamber’in hayatı Kuran’ın hazır uygulanmış ise ve onu taklit etmek (olanaksız ama bir an için böyle olduğunu varsayalım) yetecekse, bu, Kuran’ı çalışıp anlamaya gereksinimimiz olmadığını gösterir. O zaman Kuran’ı çalışıp anlama uğraşı Müslüman sorumluluğunun bir parçası olmaktan çıkar. Oysa hem Kuran’ı hem de evreni anlamaya çalışmak, Allah’ın nimetini ve isimlerini/sıfatlarını içselleştirip Ona yaklaşmak için gereklidir. Allah bir şeyi taklit

* Pek çok ayette Tevrat’ın doğrudan metninin değiştirildiğine veya anlamının kaydırıldığına işaret edilir. Bunlardan bazıları: 2:59,75,78-79,102,105-106, 3:70-71,78,187, 5:13,15,44, 6:91, 7:162, 13:37-39, 14:28, 16:103. Tevrat çevirilerinin bütünü incelendiğinde Kuran’ın mutlak bilge ve mutlak adil Tanrı’sından beklenmeyecek sözler dikkat çeker. Ayrıca Kuran, Eski Ahit’e insan eliyle eklenmiş uydurmalarla kimisini düzeltir. Eski Ahit’in şu bölümlerini Kuran’la karşılaştırınız: Yaratılış 2:2 ile Kuran 2:255 ve 50:38; Çıkış 32:4-5 ile Kuran 20:90; Çıkış 32 ile Kuran 20:85-97; I. Krallar 11 ile Kuran 23:102 ve 38:30,40; Yaratılış 18:8 ile Kuran 11:69-70; Tesniye 31:15 ve Yeşaya 19 ile Kuran 2:210-211; Yaratılış 18:20-23 ile Kuran 11:74-76 ve 15:57-59.

etmemizi isteseydi düşünmeye vurgu yapmazdı. Ders çıkarmamız için anlattığı öykülerin yanında çıkarılacak dersi de hazır olarak verirdi. Gelenekçiler Kitap'ın kendisinin de yaşamın öteki bileşenleri gibi sınavın bir parçası olduğunu kavrayamamış gözüküyorlar.

Birini örnek almak, onu taklit etmekten farklıdır. Peygamber bir şeyi farz kıldı veya yasakladı ise bu ya bir ayette açıkça belirtilmiştir ya da Peygamber içtihat (yorum) yapmıştır. İchtihat yaptı ise, bu içtihadı ancak örnek almamız gerekir, bu içtihadı Kuran'a eklememiz değil. "Kuran + Sünnet"çilerin yaptığı tam olarak Peygamber'in yaptığını varsaydıkları içtihatları Kuran'a ikinci bir kaynak olarak eklemektir. Peygamber "benim yaptığımı yapın" deseydi bile bu, "benim gibi Kuran'a uyun ve gereken yerde içtihat yapın" demek anlamına gelirdi. Sünnetçilerin davranışı parmağıyla gökteki ayı gösteren Peygamber'in parmağının ucuna bakmaktır.

Peygamberi taklit etmek diye bir amacımız var ise bu amacı gerçekleştirmeye Kuran'ı bugün inmiş gibi okuyarak başlayabiliriz. Çünkü Muhammed Peygamber *tam* olarak bunu yapmıştı!

Peygamber örneğinin izlenmesi hadis ve sünnet kitapları olmadan olanaksız ise, bu kitaplar yazılıp, çoğaltılıp İslam coğrafyasına dağıtılana kadar geçen yüzyıllar boyunca Müslümanlar Peygamber'i örnek alamamışlar mıdır? Bu yüzden doğru yola iletilmemişler midir?

Şunları görmedin mi? Kendilerinin, sana indirilene de senden önce indirilene de inandıklarını sanarken, inkar etmekle emir olundukları tağutu aralarında hakem yapmak istiyorlar. Zaten şeytan da onları geri dönülmez bir sapıklıkla sersem hale getirmek istiyor. Kendilerine, Allah'ın indirdiğine ve resule gelin denince, o ikiyüzlülerin senden iyice yüz çevirdiklerini görürsün. Nisa 4:60-61

Burada Muhammed Peygamber'e indirilene ve ondan önce indirilene inandıklarını söyleyenler kuşkusuz kendilerine *Müslüman* diyenlerden bir bölümüdür. Bunlar Allah'ın indirdiğinden, Kuran'dan başkasını hakem yapmakla, yani başka yerde yargı aramakla suçlanıyorlar.

Kendilerine daha önce kitap verilenlerin hakem olarak bir peygambere ihtiyaçları yoktu (5:42-43,47). Ayrıca 3:144 üzerinde düşününüz. Yahudiler ellerindeki Kitap'ın hakemliğine başvurmayıp çözümü Muhammed Peygamber'in sünnetine başvurmakla suçlanmaları ilginçtir:

İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında iken, nasıl oluyor da senin hakemliğine başvuruyorlar? Maide 5:43

Bugün Sünnet savunucularının yaptıklarının bundan hiçbir farkı yoktur. İçinde Allah'ın hükmü bulunan Kuran yanlarında iken, nasıl oluyor da Kütübi Sitte'nin, Sahabe'nin, mezhep imamlarının hakemliğine başvuruyorlar?

Peygamberlerin sonuncusu olan Muhammed, yalnızca Kuran'ı yazmıştır. Hadis kitaplarını kendisi yazmamıştır. Tarihte yaşamış bir kişiliği tanımak isteyen kişinin önce, varsa kendi yazdıklarına başvurması değil midir mantıklı olan? Başkalarının yazdıkları biyografiler ancak ikincil başvuru kaynakları olabilir. Öyleyse Muhammed'in geriye bıraktığı tek kitap olan Kuran'ı bırakıp da ikincil kaynaklara başvurmak nasıl açıklanabilir?

Bir yazar düşünün. Yazılarını topladığı bir kitap yayınlamış. Kendisi öldükten sonra birileri çıkıyor, hayattayken söyledikleri olduğunu öne sürdüğü sözleri yayınlıyor. Peki, öldüğü güne dek sayfalarını okuduğu ve kendi düşüncelerini temsil eden kitabın yanında bu sözleri neden yazmamış olsun? Hadis bağlularının akıllarına bu soru gelmiyorsa, bu varsayımı bir dogmaya dönüştürdüklerindendir.

Sünnet, Muhammed Peygamber'in giyimini taklit etme iddiasında olup yalnızca yakasındaki minicik rozeti taklit etme çabasıdır. O da yanlış taklit edilmiştir. Çünkü "Muhammed bunu giydi" diyerek rozetin resmini çizen kişiler yanlış çizmişlerdir. Doğrusunu keşfetmeye çalışma çabasının anlamı ve değeri de ancak bu kadardır. Yani bütün bir giyim dururken enerjiyi ve zamanı rozetle ziyan etmek... Rozete değil, bütün bir giyime bakmak gerektiğini söyleyen insanların zamanını da ziyan etmek. Oysa Muhammed'in mesajı olan din insanı aydınlatıp yüceltmeliydi.

Kendi yazdığı kitabı perdelemek üzere yazar hakkındaki söylentileri uyduranlar, bunları inandırıcı kılmak için bir yalan daha uydurarak Peygamber'in kitabını yazıya geçirmediği, kitabın daha sonra Halife Osman'ın topladığı yalanını uydurmuşlardır. Böylece yazarın hiçbir eserini yazıya geçirmediğini öne sürmeleri, dolayısıyla sözlerinin bir bölümünün Kuran, bir bölümünün de Sünnet olarak toplanmasını makul gösterebilmeleri olanaklı olmuştur. Kuran'a göre Kuran, Peygamber'in sağlığında yazıya geçirilmiştir:

Onurlu sayfalardadır. Abese 80:13

Ayrıca 25:5, 68:1, 75:16-17 ve 98:2 ayetleri de Kuran'ı kendisinin yazıya geçirdiğini belli eder.

Allah'a ve Peygamberine İtaat

Allah ve Peygamberine itaat, Allah'ın Peygamberi üzerinden iletildiği sözüne itaat demektir. 9:1-3 ayetlerindeki *"Bu, Allah ve resulünden... bir ultiatomdur"* ifadesi bunu doğrular. Yoksa Allah ve Resul bu ultiatomu beraberce hazırlamış veya Allah Resul'e danışmış değildir (bkz. 12:40, 18:26, 21:27). Aynı şekilde 33:36 ayeti de Allah ve resulünün ortaklaşa yargı verdikleri anlamına gelmez:

Allah ve resulü bir işte hüküm verdiklerinde, inanmış bir erkekle inanmış bir kadının, işlerini kendi isteklerine göre belirleme hakları yoktur. Allah'a ve resulüne isyan eden, açık bir sapıklığa batıp gitmiş demektir. Ahzab 33:36

Gün olur, yüzleri ateşin içinde evrilip çevrilir de şöyle derler: "Vay başımıza! Keşke Allah'a itaat etseydik, keşke resule itaat etseydik." Ahzab 33:66

Benzer biçimde aşağıdaki ayet de Allah'ın ve resulünün önüne ayrı ayrı geçmekten söz etmez:

Ey iman edenler! Allah'ın ve resulünün önüne geçmeyin! Allah'tan korkun! Allah gerçekten çok iyi duyan ve gereğince bilendir. Hucurat 49:1

"Allah'tan ve resulünden korkun" denmemiştir. Allah'ın ve resulünün önüne geçmenin ne olduğu izleyen ayette açıklanır:

"Ey iman edenler! Seslerinizi o peygamberin sesinin üzerine yükseltmeyin!" 49:2

Bu ayetlerde iki ayrı özneye itaatten söz edilmez. Resule itaatin ne olduğu çok açıktır:

Resule itaat eden Allah'a itaat etmiş olur. Nisa 4:80

Bunların yanında 24:48 ve 4:12-13'ü inceleyiniz. Enfal Suresi'nde Allah ve resulünün ayrı otoriteler olmadığı iyice belirginleşir:

Sana harp ganimetlerini sorarlar. De ki: "Onlar Allah ve Resul içindir. O halde Allah'tan korkun ve aranızda barış ve esenliği kurun. Ve eğer müminler iseniz Allah'a ve onun Resul'üne itaat edin!" Enfal 8:1

Ganimet/kazanç olarak elde ettiğiniz şeylerin beşte biri Allah'a, resule, yakınlarla, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışa aittir. Enfal 8:41

Buna göre ganimetten Allah'a ayrı; elçisine ayrı; yakına, yetime, yoksula... ayrı pay ayrılacak değildir. Yoksulun ve yoksunun payı Allah'ın ve elçisinin payıdır. Allah'a bir pay ayrılıp da sunaklara konacak veya toprağa gömülecek değildir. Yine aynı surenin 20. ayetinin dilbilgisi Allah ve elçisinin tek bir otorite olduğunu gösterir:

Ey iman edenler! Allah'a ve resulüne itaat edin. İşitip durduğunuz halde ondan yüzünüzü çevirmeyin. Enfal 8:20

"Ondan (an hu) yüz çevirmeyin" denmiştir. Allah ve elçisi ayrı otoriteler olsaydı "onlardan yüz çevirmeyin" denirdi. Aynı tekillik Nuh Peygamber'in uyarısında da görülür:

"Allah'a hizmet edin. Ona karşı sorumluluk bilinci taşıyın ve bana boyun eğin!" Nuh 71:3

Nuh, Allah'tan sakının ve bana boyun eğin demiştir. Çünkü uyarıyı Allah adına iletmektedir. Uyulacak iki ayrı özne olsaydı "Bize boyun eğin" derdi.

De ki: Allah'a boyun eğin ve elçiye boyun eğin! Yüz çevirerseniz, ona düşen yalnızca ona yüklenen; size düşen de size yüklenendir. Ona boyun eğerseniz doğru yola erişirsiniz. Elçinin görevi, yalnızca apaçık bildirmektir. Nur 24:54

"Onlara boyun eğin" denmemiş, "ona boyun eğin" denmiştir. Çünkü elçi uyarıyı Allah adına iletmektedir.

72:23 ayeti “Allah ve Resulü”nün Allah ve mesajı olduğunu kanıtlar. 45:6 ayetinde “Allah’a ve onun ayetine inanmak” söz konusudur. Allah’a ve ayetlerine güvenmek ve boyun eğmek kuşkusuz ayrı şeyler değildir. 4:80 ayeti, sanıldığı gibi Resul’e ayrıca itaatten söz etmez. 48:10’da Elçi’ye bağlılık bildirenler aslında Allah’a bağlılık bildirirler. Peygamber’e itaat eden Allah’a, Allah’a itaat eden Peygamber’e itaat etmiş olur. “Peygamber’e uyun” demek; “Sizi Allah yoluna çağıran Peygamber’e uymanızı buyuran Allah’a uyun” demektir.

Sözelimi A devleti B devletine elçi yollayıp “bize boyun eğin” dediğinde kimse bunu A devletine ayrı, elçisine ayrı boyun eğmek olarak anlamaz. Çünkü bu elçilik kavramına ters düşerdi. Söz konusu olan Allah ve elçisi olunca bu basit mantık her nasılsa şaşmaktadır.

Uyulması gereken yalnızca Allah’tır/Kuran’dır. Peygamber hayattayken ona uyulur çünkü 2:285, 7:157 ve daha bir çok ayete göre Peygamber kendi keyfine değil, Allah’ın buyruklarına uyar. İnananlar Allah’ın buyruklarına göre hareket eden öndere de uyarlar (4:59). Bu buyruğun “Allah + Peygamber sünneti + Politik liderin sünneti” anlamına gelmediği açıktır. Ayrıca bkz. 20:90

Basitleştirmek için şöyle düşünelim: Peygamber bize geliyor ve “Elimde tuttuğum bu kitaba uy” diyor. Kitaba bakıyoruz, “Peygamber’e uy, Peygamber de bu kitabı izliyor” diyor. Buradan kitaba ayrı, Peygamber’e ayrı uymamız gerektiğini anlamayız. Çünkü kitaba uymak zaten Peygamber’e uymaktır. Bu da [Kitap = Peygamber] anlamına gelir.

Hiçbir insana yakışmaz ki, Allah kendisine kitap, hüküm-hikmet ve peygamberlik versin de sonra o, insanlara “Allah’ı bırakıp bana kullar olun” desin. O ancak şöyle der: “Okuyup araştırdığınız şeylere, öğrettiğiniz şu Kitap’a dayanarak benliklerini Allah’a adanmış kullar/Rabbaniler olun!” Ali İmran 3:79

Resul, adı üstünde ELÇİdir. Bir kral bize elçisi üzerinden buyruk yollasa ve “bana ve elçime itaat edin” dese, bunu kralın yanı sıra elçiye itaat şeklinde yorumlamayız. Elçi kralın buyruklarına kendi buyruklarını katmaz. Katarsa bu ihanet olur.

Resul sözcüğü en genel anlamıyla *ulak* veya *elçi* demektir. *Nebi*’den farklıdır. Kuran’da sözcükler rastgele kullanılmamıştır. Nebi bugün yeryüzünde olmadığı için nebiye itaat olanağımız yoktur. Kaldı ki Kuran hiçbir ayette *nebiye itaat* sözünü kullanmamıştır. Nebiye yalnızca resullük görevi gerekçesiyle, yani Kuran ayetleri kapsamında itaat zorunludur. Sözelimi politik kişiliğine itaat zorunlu değildir. Yalnızca uygun ve doğru bulunan (*maruf*) işlerde uyma zorunluluğu vardır:

Ey Peygamber! İnanmış kadınlar sana gelip Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmamaları, ... iyilik ve güzelliği belirlenmiş bir işte sana isyan etmemeleri hususunda seninle beyatleşmek isterlerse, onlarla beyatleş ve onlar için Allah’tan af dile! Mümtetine 60:12

Bir işin iyilik ve güzelliği belirlenmiş (*maruf*, örfe uygun olan) olup olmadığına insanlar karar verecektir. Çünkü örf kültürün bir ögesidir, zamana ve yere göre değişkendir. Toplum kuralları zamana, yere, coğrafya, iklim, geçim, ekoloji, ekonomi gibi koşullara göre değişkenlik gösterir. Allah insanların aklına güvenmektedir. Kuran neyin iyi neyin kötü olduğunu tek tek sıralamaz çünkü her insanın vicdanı bunları zaten bilir. Kuran pek çok ayette örfü izleme buyruğuyla bunları meşru kılmıştır. İşte Peygamber’in içtihatları ancak örfüdür. Bu VII. yy Arabistan’ının örfüdür. XXI. yy Türkiye’sinin örfü başkadır. Aynı olması düşünülemez.

Bize resul, yani Kuran kalmıştır. Bizim kuşağımıza yollanan elçi Kuran'dır. Sünnet ve hadis hayattaki bir nebinin kişisel uygulamalarıdır. Nebi Kuran'a uymakla yükümlüdür. Ona ekleme ve ondan çıkarma yetkisi olmamıştır. Dikkatle okuyalım:

O halde, Allah'a kaçın/sığın! Ben size ondan gelmiş açıklayıcı bir uyarıcıyım. Allah'ın yanına başka bir ilah koymayın. Ben size ondan gelmiş açıklayıcı bir uyarıcıyım. Zariyat 51:50-51

Elçi Allah'a sığınma buyruğunun hemen ardından uyarıcı olduğunu söylüyor. Hemen ardından Allah'ın yanına başka bir ilah koymama uyarısı yapıyor. Ve hemen ardından uyarıcı olduğunu yineliyor. Kuşkusuz Kuran'da hiçbir cümle çifti rastlantı eseri yan yana gelmemiştir. Hiçbir yineleme öylesine yapılmamıştır.

Peygamberin Helal ve Haram Koyması

Yalnızca "O, çok soylu bir Resul'ün/Elçi'nin sözüdür" (69:40, 81:19) ayetleri bile Resul'ün Kuran dışında dinsel buyruklar vermeyeceğini, telkinlerde bulunmayacağını kanıtlar. Birçok ayette ise "Allah'ın sözü" ifadesi kullanılmıştır. Bunlar farklı şeylerden söz etmez. Hadis/sünnet anlayışı ise Peygamber'in Kuran'ın yanında, ona ek olarak verdiği yargılar olduğunu öne sürer. Bu sav bu ayetlerin anlamıyla çelişmektedir.

"Resul'e itaat Allah'a itaattir" (4:80) ayeti Resul'ün Kuran'ın yanında ikinci bir otorite olmadığını kanıtlar. Resul dinsel otorite olması dolayısıyla itaati hak eder. Resul'ü dinsel otorite yapan, olağanüstü güçleri ve yetkileri değil, vahiy alması ve aldığı vahyi insanlara iletmesidir (53:3). Resul inananların arkadaşdır, kurtarıcısı değil (7:184).

Sünnetçilerin Peygamber'in Allah gibi haram/helal kılma yetkisi olduğunu savunmak için kullandıkları ayetlerden biri olan 59:7'deki "Resul size ne veriyse onu alın; sizi neden yasakladıysa ona son verin ve Allah'tan korkun" ifadesi ganimetin dağıtılmasıyla ilgilidir. Buradaki yasaklama ifadesi genel olarak Allah'ın yasakladığını yasaklama anlamındadır. Peygamber'i Kuran kitabı gibi düşünün. Bugün elimizde Kitap var. O gün Kuran'ı en iyi bilen adam olarak Peygamber'e soruluyordu. Bugün Peygamber aramızda değildir. Bize bıraktığı kitap vardır. Bugün "Allah'ın ve Kuran'ın buyurduğu" veya "Allah'ın ve Kuran yasakladığı" gibi ifadeler kullanmıyoruz. "Allah'ın yanı sıra Kuran'ın farz kılma yetkisi var" demiyoruz. "Allah + Kuran" demiyoruz. Allah bize dini Kuran ile öğretiyor. Muhammed Peygamber'in çağdaşlarına da Peygamber üzerinden yine Kuran ayetleriyle öğretiyordu.

Peygamber haram ve helal belirleme yetkisine sahip olsaydı bu kendisini Allah'ın yanında dinin ikinci bir kaynağı yapardı. Sözelimi faizi (*riba*) Kuran yasaklamıştır. Peygamber buna dayanarak finansal kiralamanın (*leasing*) yasaklandığını söyleyebilir. Bu onun içtiği olur, Kuran'a eklediği bir yargı değil. Peygamber gibi aklını kullanan her insan bu içtiği yapabilir. En basit bir buyruğa uymak bile mantık yürütmeyi, yani basit içtiği yapmayı gerektirir. Sözelimi beyni uyuşturan şeyleri (*hamr*) Kuran yasaklamıştır. Peygamber buna dayanarak likörlü çikolatanın yasak olduğunu söyleyebilir. Ancak bunlar içtiğattir, Kuran yasalarına ek yasalar değil. Peygamber Kuran hükümlerine ek hükümler koyamazdı. Bunu yaptığı anda peygamberliği ve yaşamı sona ererdi:

Ki o, çok soylu bir elçinin sözüdür. ... Alemlerin Rabbi'nden bir indirir o. Eğer bazı lafları bizim sözlerimiz diye ortaya sürseydi, yemin olsun, ondan sağ elini koparırdık. Sonra ondan can damarını mutlaka keserdik. Hakka 69:40-47

Az kalsın seni, sana vahiy ettiğimizden uzaklaştırarak ondan gayrisini bize isnat edesin diye fitneye düşüreceklerdi. İşte o takdirde seni dost edinirlerdi. ... İşte o zaman sana, hayatın da ölümün de katmerli acılarını tattırdık. Ve bize karşı hiçbir yardımcı da bulamazdın. İsrâ 17:73-75

...Hayır! Onlar, seçkin kullardır. Ondan önce söz söylemezler. Çünkü onlar, onun buyruğuyla iş yaparlar. Onların yaptıklarını ve yapacaklarını bilir. Onun hoşnutluğunu kazanmış olanlardan başkasına ara buluculuk yapamazlar. Çünkü onlar, onun korkusuyla titrerler. Onlardan kim, "Aslında, ondan başka ayrıca ben de tanrıyım!" derse, işte o zaman, onu, cehennemle cezalandırırız. ... Enbiya 21:26-29

Daha Peygamber hayattayken Kuran'la tatmin olmayan ve onun yanında ikinci bir kaynak isteyenlerin varlığı dikkat çekicidir. Bu ayetlerdeki ifadelerin oldukça sert ve kesin olduğuna dikkatinizi çekerim. Peygamber'in Kuran'da olmayan konularda helal ve haram kılma yetkisi olduğu savı, Kuran'ın eksik bırakılmış olduğu ve yaşamdaki gelişmelere göre sürekli güncellenmesi gerektiği anlamına gelir. Kuran hep günceldir (6:115). Güncel olmayan insanların davranışları ve koydukları kurallardır. Kuran'da hakkında yargı verilmemiş konularda Peygamber Allah'ın buyruğuna uygun olarak çevresindekilere danışıyordu (3:159, 42:38).

O halde başışla onları, af dile onlar için; iş ve yönetim konusunda da onlarla şûraya git. Ali İmran 3:159

İşleri/yönetimleri, aralarında bir şûradır. Şura 42:38

Kuran'da birçok yerde "sana şu konuyu soruyorlar... de ki..." ifadeleri vardır (2:219, 17:85, 33:63...). Bunlar Peygamber'e dinde yargıda bulunma yetkisi verilmediğinin kanıtıdır. Hiç bir yerde denmez ki "bir söz/hadis söyle de ona uysunlar" veya "sen uygun bulduğun bir şey göster de seni taklit etsinler". Peygamber'in çevresindekiler sordukları zaman "sana şunu sorarlar..." gibi bir ayet gelmişse, belli ki Peygamber'e o konuda içtihat yapma yetkisi tanınmamış ve o konuda Allah'ın bildirdiği bir tek doğru var demektir. Her soru üzerine böyle bir ayet geldiğini elbette söyleyemeyiz. Büyük olasılıkla yaşamı boyunca kendisine binlerce soru sorulmuştur. Ayet gelmediği zaman bu demektir ki sorulan sorunun yanıtı daha önce gelen ayetlerin içinde ve Peygamber'in bundan yargı çıkarması/içtihat yapması (hikmet/bilgelik) bekleniyor. Gece kalkıp sakın kafayla uzun uzun Kuran çalışmasının amacı bu bilgeliği elde etmektir. Kimi zaman soru dinle ilgili olmayabilir. İşte bu durumda Peygamber, düşüncesine saygı duyulan herhangi bir insan veya politik önder olarak bildiğini söyleyecektir (yukarıda bkz. 3:159, 42:38).

Peygamber'e Yalnızca Kuran İndirildi

Peygamber'e Kuran'ın yanında Kuran'ın bir benzeri inmemiştir. Kuran'ın benzeri yaratılmamıştır:

Eğer doğru sözlü iseler, onun benzeri bir hadis/söz getirsinler. Tur 52:34

De ki: "Allah dileseydi, onu size okumazdım, onu size bildirmezdi de". Yunus 10:16

Allah, kendilerine kitap verilenlerden şu yolda misak almıştı: "Onu insanlara mutlaka açık-seçik bildireceksiniz, onu saklamayacaksınız". Ali İmran 3:187

Bu ayetler *gayri matluv* denen türde, yani Kuran'ın dışında ve Peygamber'in açık etmediği bir vahiy olmadığını gösterir. Peygamber aldığı bütün vahyi bildirmekle görevlidir. Ne eksiği, ne fazlası... 52:34 ayetindeki onun benzeri sözcüğünün orijinali *misil*dir. Ne ilginçtir ki "*bana Kuran'ın bir benzeri verildi*" hadisinde de *misil* sözcüğü aynen geçer. Aşağıdaki ayet Kuran dışı vahiy iddialarına yanıt niteliğindedir:

Karşılarında okunup duran bir kitabı sana indirmiş olmamız onlara yetmiyor mu?
Ankebut 29:51

7:203 ayetinden Peygamber'e uzun süre vahiy gelmediğini anlıyoruz. 5:67 ayetinde ise Peygamber'den aldığı her vahyi insanlara iletmesi isteniyor:

Ey resul! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun. Maide 5:67

Bu iki ayet Peygamber'in görevi süresince hiçbir eyleminin gizli vahiylerle dayanmadığını kanıtlamaya yeter. 5:67 ayetinin diğer bir anlamı, hakkında yargı indirilmeyen konularda Peygamber'in bir yargıda bulunmasının istendiğidir. Peygamber bu talebe yalnızca Rabbinden vahiy edilene uyduğunu söyleyerek yanıt vermektedir.

Peygamber'in Kuran dışında vahiy aldığını iddia edenlerin yanıtlayamadıkları birçok soru vardır. Allah neden vahyin bir birazını Kuran, birazını sünnet olarak indirsin? Ve insanlar neden vahyin bir bölümünü Kuran adıyla yazılı olarak iletip bir bölümünü sünnet adıyla sözlü olarak iletin?

Sünnetin bir kısmının vahiy, bir kısmının içtihat olduğu iddiasını da değerlendirelim. Hangi sünnetin vahiy, hangisinin içtihat olduğu nasıl bilinecek? Bizzat bu ayrım sünneti tartışmalı duruma getirir. Peygamber'den sonra kimseye vahiy gelmeyecektir (33:40). Bu durumda Kuran'ın her çağda uygulanması imkansız olacaktır. Bu durumda Kuran evrensel olmayacak, yalnızca VII. yy Araplarına gelmiş olacaktır. Elimizdeki mushaflar yalnızca birer anı kitabı olacaktır.

Kuran kural koyarken genel bir çerçeve çizer. Sınırları ve ilkeleri belirler. Ayrıntıları insanların aklına bırakır. Akıl kullanılmadan Kuran okunamayacağı gibi onun koyduğu kurallara da uymak olanaksızdır. Çizilen sınırlar ve belirlenen net ilkelere göre nasıl davranacağına Müslüman birey ve Müslüman toplum kendisi karar verecektir. Kuran'da belirtilmeyen konularda ise Peygamber'in yargılama yapması (hüküm vermesi) kendine özel bir yetki değildir. Hepimiz her gün sayısız yargıda bulunuyoruz. Yaşamın değişen koşullarında yeni yargılamalar yapmak ve yeni kurallar koymak zorundayız. Bu kuralları doğrudan Kuran'dan almak olanaksızdır. Yapılacak iş Kuran'ın sınırlarını ve ilkelerini iyice bilip kuralları ona göre koymak ve bireysel uygulamayı ona göre yapmaktır. Kuran'ın yoluna uygun olduğu sürece yeni yargılarda bulunabiliriz ve yaşamın sorunlarını çözmek için bulunmak zorundayız da.

Evet, Peygamber bir örnektir ve Kuran'ın koyduğu ilkeler ışığında yargılama yaparak bu zorunlu uygulamanın örneğini *yanındakilere* vermiştir. Peygamberin her türlü davranışının vahiy ürünü olması, onu insan olmaktan çıkarıp bir robota çevirirdi. Çünkü bu durumda akıl, vicdan, sağduyu, merhamet, yanılma kapasitesi gibi insancıl özelliklerden yoksun olması

gerekirdi. Allah'ın istediği kişinin iyiyi ve kötüyü bilerek iyiyi seçmesidir. Vereceği her kararla ilgili vahiy meleğinden yardım alması Peygamber'in iyiyi ve kötüyü ayırt etmesine engel olurdu. Peygamber'in hatalarından, yanlışlarından kimisi Kuran'da yer alır (8:67, 9:43, 33:37, 80:1-10, ayrıca 11:12). Bu ayetler Peygamber'in her davranışının ve sözünün vahiy ürünü olmadığını kanıtlar. Bu ayetler Kuran'a boşuna konmamıştır. Bunlar Peygamber'in yanlışlanabileceğinin göstergeleridir. Ancak Peygamber'in Kuran'ın henüz tamamlanmamış olması nedeniyle kendi akli ve vicdaniyla vermek zorunda kaldığı kararlardan ideal olmayanları, hatalı olanları, onun Peygamberliği süresinde yeni ayetler indirilip tamamlanarak düzeltilmiştir. Ayrıca hiç hata yapmamış, hiç günah işlememiş bir peygamber ne için af dileyecektir (40:55, 47:19, 110:3)?

Hadis yanında kimi zaman başvurulmuş *siyer* (Peygamber'in ve yoldaşlarının hayatı) kaynaklarına göre, yoldaşları Peygamber'in yargı ve uygulamalarına itiraz edebilmiş, onunla tartışmış, kimi zaman fikrini değiştirmeye zorlamıştır. Bu kaynakların doğruluğu elbette tartışılır. Ancak bu öyküler bunları hadislerle birlikte doğru kabul edenlerin kendileriyle çeliştiğini gösteriyor. Zaten Kuran Peygamber'in kişiliğine her konuda kayıtsız şartsız uymayı değil, iyi (*maruf*) işlerde uymayı buyurur (60:12). Koşulsuz boyun eğilecek olan yalnızca Allah'tır, "*Allah + Peygamber*" değil. Peygamber'e uymak Kuran'ın koyduğu yasalara uymak anlamındadır. 4:79-80 ayetlerini inceleyiniz.

Peygamber yargıları gizli vahiylerden çıkarıyor idiyse, vahiy almayan insanların onu örnek alması ve izinden gitmesi beklentisi ne kadar gerçekçidir? Kendinizi sözgelimi Ömer'in yerine koyun. Boş bulduğunuz her vakit büyük bir hevesle Kuran çalışıyorsunuz. Amacınız onu iyi öğrenip, belki ezberleyip ondan yargılar çıkarmak ve uygulamak. Bir de bakıyorsunuz, sizin çıkardığınız yargılar Peygamber'e doğrudan vahiyyle geliyor! Onun yanlış yargı çıkarma gibi bir endişesi de yok. Siz istediğiniz kadar çalışın, çabalayın, Peygamber'e Ruh'tan hazır yanıtlar geliyor! Sonra da halife oluyor, onun izinden gitmeye çalışıyorsunuz. Aklınızda hep şu var: "Peygamber olsaydı bu durumda ne yapardı?" *El cevap*: "Ne yapacağı ona söylenirdi! Kuran'ı yargı verecek kadar öğrenmesine de gerek yoktu (!)." Peki, Kuran, yanında gelecek gizli bir vahiy olmadan uygulanamıyorsa Peygamber olmayanların onu uygulaması nasıl beklenebilir?

Kuran'dan anlıyoruz ki, bu dünyadan benliğimizi arındırıp, şeytanın tuzaklarından –gerekirse o tuzaklara düşerek, günahı, başarısızlığı deneyimleyerek– kurtulup, doğruyu yanlış ayırt etmeyi öğrenerek gitmemiz gerekiyor. Peygamber'e hata yapmamasını sağlayacak vahiyler geliyor idiyse, hataya, günaha düşmeden, kötüyü deneyimleyip tadararak ondan uzak durmayı öğrenmediyse bu sınavı nasıl başarıyla geçmiş olabilir? Bazıları iyice kendini kaybederek onun peygamberliği süresince şeytandan korunduğunu iddia ediyor. Şeytandan özel olarak korunan kişi iyiyi kötüyü nasıl tanır da ayırt eder, nasıl olgunlaşır bunu açıklayabilir misiniz?

Peygamber olağanüstü güçleri olan birisi olsaydı, onun da bizim gibi bir insan olduğunu Kuran'ın anımsatmasının ne anlamı olurdu (18:110, 41:6)? Dikkat edin, her iki ayette de onun insan olduğu anımsatıldıktan hemen sonra ortak koşmaktan söz ediliyor. Kuran'da sözcükler rastgele seçilmemiştir. Cümlelerin yeri rastgele değildir! Her davranışı, konuştuğu, oturması, kalkması kendisine vahiy edilen bir Muhammed Peygamber'in, üçlemeci Hristiyanların "Allah'ın görüntüsü" dedikleri İsa'dan çok farkı yoktur. İki inanış da peygamberleri yanlışlayan, şaşırtmayan, düşünme, sorma, yorulma gereksinimi olmayan insanüstü bir "ara tür" durumuna getiriyor (ayrıca bkz.17:93).

Peygamberin sünneti vahiy kaynaklı değil ise içtihatıdır. Başka bir seçenek yoktur. Peygamber'e vahiy gelmediği kabul ediliyor ise onun sünnetinin izlenmesinin zorunlu olduğu savı zaten

çöküyor, çünkü bu durumda “Muhammed Peygamber kimin sünnetini izliyordu?” sorusuna yanıt bulmak olanaksızdır.

Peygamber Yalnızca Kuran’la Uyarır

Resul, elçilik görevini yalnız ve yalnız kendisine verilen vahiy ile yerine getirmiştir:

Efendinden sana bildirilene bağlı kal. Ondan başka Tanrı yoktur. Enam 6:106

Ayrıca 2:23,170, 6:50, 7:3,203, 10:15,109, 33:2, 46:9 ayetlerini inceleyiniz.

Resul'e düşen *tebliğden başkası değildir* (5:99, 13:40, 16:35, 42:48). Tebliğ etmezse görevini yapmamış olur (5:67). Dikkat edin, “...görevini yapmamış olursun” uyarısı başka hiç bir ayette geçmez. Kuran’da hiç bir sözcük rastgele seçilmiş değildir. Resul’ün görevi Kuran’dan başkasının tebliği değildir (69:40-47). Kılavuzluk (hidayet) ise Allah'a aittir:

Yemin olsun, doğruya ve güzele kılavuzlamak sadece bizim işimizdir. Leyl 92:12

Varsayalım VII. yy Mekke’sindesiniz. Bir adamın Allah’ın elçisi olma iddiasıyla ortalıkta dolaştığı haberi geliyor. Allah size lütfetti, anında yalanlamak yanılışına düşmediniz. İşin aslını merak ettiniz. Kendiniz adamı görüp karar vermek istediniz. Vardınız yanına. “Sizin için böyle böyle diyorlar, anlatın bakalım” dediniz. Kureyşli Muhammed’in size ne diyeceğini sanıyorsunuz? Elbette ki size kendi fikirlerini değil, ayetleri okuyacaktır (6:51, 43:5, 50:45). Bunun üzerine bir karar vereceksiniz. Ya bu adamın doğru söylediğine, elçi olduğuna, okuduğunun Allah sözü olduğuna inanacaksınız ya da bu adam hakkında size arkadaşlarınızın aktardığı her ne ise ona inanacaksınız. Öyle ya, sizin halihazırda bir dininiz var. Bu dinin ileri gelenlerine, bu dinin öğretilerine, rivayetlerine (söylentilerine) inanmaya devam edeceksiniz. Bildiğiniz tanrıya /tanrılara kulluk etmeye devam edeceksiniz. Şimdi XXI. yy Türkiye’sindeyiz. Ona hala deli /kurnaz /politikacı /sahtekar diyenler var. Allah size lütfetti ve anında yalanlamak hatasına düşmediniz. İşin aslını merak ettiniz. Peygamberi kendiniz dinlemek istediniz. Ancak hayatta değil. Ne yapacaksınız? Hadis kitabı mı okuyacaksınız, Allah’tan getirdiğini söylediği sözler olan Kuran’ı mı? Onu dinlemek üzere Kuran’ı elinize aldınız. Size ne anlatıyor? Kendi fikirlerini mi, Allah’ın sözlerini mi? Bunun üzerine bir karar vereceksiniz. Ya bu adamın doğru söylediğine, elçi olduğuna, okuduğunuzun Allah sözü olduğuna inanacaksınız ya da bu adam hakkında size arkadaşlarınızın aktardığı her ne ise ona inanacaksınız. Öyle ya, sizin halihazırda bir dininiz (her ne ise) var. Bu dinin ileri gelenlerine, bu dinin öğretilerine, söylentilerine inanmaya devam edeceksiniz. Bildiğiniz tanrıya /tanrılara kulluk etmeye devam edeceksiniz. İki örnek arasındaki paralelliği gördünüz mü? VII. yy Mekke’sinde önünde secdeye kapanılan heykeller yoktu. Mekke’nin İbrahim’in yolundan gittiğini düşünen, yoldan çıkmış insanların elinde Allah’ın mesajı var mıydı? Varsayın ki vardı ama okumuyorlardı. Onun yerine dinin ileri gelenlerini dinliyorlardı. “Din bilginleri bize yeter” diyorlardı. Şimdi elimizde Allah’ın mesajı var. Ancak kimisi için bir şey fark etmiyor. Okumuyorlar, “biz bunu anlamayız, din bilginleri bize yeter” diyorlar.

Allah bize yeter. İnananlar ona sonuna dek güvenir (4:45, 3:173, 8:64, 9:129, 33:3, 39:38, 65:3...). Allah bizimle Peygamber aracılığıyla, Kuran’da konuşuyor ve ancak elçisini (Kuran’ı) dinlersek bize yol gösteriyor.

Hikmet (bilgelik)

Hikmet peygamberlere özgü değildir. Kuran'dan anladığımız şudur ki, hikmet Allah'tan Kuran aracılığıyla gelir:

İşte bunlar, Efendinin, bilgelik olarak sana bildirdiği şeylerdendir. İsrâ 17:39

Ayrıca bkz: 33:34, 36:2, 43:4, 43:63, 54:5.

Hikmet Kitap'ın içindedir, başka yerde değil. Bu, Kuran'dan gelen bir biliş, bir yargılama yetisidir. Okuyup çalıştığımız zaman edindiğimiz reçetedir. Sözgelimi bu yazıda gönderme yaptığım ayetler üzerinden yaptığım yargılama (hüküm çıkarma) işi hikmettir. Kuran'da birebir “yalnızca Kuran'ı izleyin, hadise, sünnete, mezhebe ihtiyacınız yok” cümlesi yoktur, ancak bu sonuca yine ayetler üzerinden varmak kolaydır. Hikmeti anlama ve çıkarsama yapma olarak açıklamak sanırım mümkün. Bunu yapabildiğimiz ölçüde de bilge oluruz. Herkes aynı seviyede yapamaz. Ancak en azından çaba göstermemiz gerekir (2:44,219,269, 3:118, 6:50, 6:98, 10:24,98-102, 21:10, 23:68, 34:46, 38:29, 47:23-24, 67:10). Allah kimseye kaldırılabileceğinin üzerinde yük yüklemes (2:286). Kimse aptal doğmaz, ancak kendi isteğiyle aptal olur.

Peygamber'in uyarıcılık görevini nasıl yaptığını hiç düşündünüz mü? Gece uyumayıp saatlerce çalışmasının sebebini... Belli ki Peygamber konuşan Kuran gibiydi. Ama birilerinin yanına gidip “Size Fatır suresini okuyayım da dinleyin” demeyeceği belli. Veya Müslümanların yanına gidip bir cüzü baştan sona okumayacağı... Kendisine din hakkında sorulan sorulara Kuran'ın ilgili ayetleriyle yanıt veriyordu. İşte sorulan soruya yanıt olduğunu düşündüğü bölümleri seçip okuması, yani Kuran'dan konu hakkında hüküm çıkarması hikmettir. “Siyer kitaplarında böyle bir anlatı yok, bunu nasıl biliyorsun, kaynağın nedir” derlerse, kaynağım Kuran'ın ilgili ayetleri ve aklımdır.

Hadisler

Kuran'ı anlamak kolaydır (54:17, 22, 32, 40). Hadisleri anlamak zordur. Hadislerden “kolayımıza geleni” okumak gibi bir seçeneğimiz yoktur. Oysa yedi cümlelik Fatıha suresini veya yine yedi cümlelik Maun suresini ezbere bilen ve hatırlayan biri için bunlar müthiş birer yol göstericidir. Kuran'ın tamamını anlamak zorunda değiliz:

...Artık, Kuran'dan, size kolay geleni okuyun... Müzemmil 73:20

Bir bölüm ayetlerin anlamını yalnızca bilge kişiler bilir. Bu ayetleri bahane ederek Kuran'ın bütünü'nün anlaşılmadığını öne sürmek içtenlikli bir Müslüman'ın yapacağı şey değildir (3:7, 18:57).

Kuranda *hadis* (söz) sözcüğünün insanlar için kullanıldığı zaman olumsuz anlamda olması dikkat çekicidir (12:111, 31:6, 33:53, 45:6, 52:34. Karşılaştırm: 4:87, 39:23, 56:81, 68:44).

Sünnet sözcüğü hiçbir zaman peygamberler için kullanılmaz, “Allah’ın sünneti” biçiminde veya anlamında kullanılır (17:77, 33:38,62, 35:43, 40:85, 48:23). Bu ayetlerde Peygamber’i örnek almak konu edilmez.

Hadis usulü denen şeyin varlığı bir oksimorondur. Bu anlayış bir hadisi çeşitli varsayımlar ve makul akıl yürütmelerle değerlendirip hakiki olup olmadığı hakkında karar verilebileceğini öne sürer. Çelişki şuradadır: Her bir hadisi böyle gözden geçirecek olursak, sonuçta bütün hadislerin sahte, şüpheli, zayıf vb. olduğuna kanaat getirme olasılığımız var. Yani hadis usulü kullanarak hadisler toptan inkar edilebilir. *Hepsini* inkar etmekle *kimini* inkar etmek arasındaki fark, *en az bir* hadisin kabul edilmesidir. Bu bir temel mantık kuralıdır. Yani yalnızca Kuran’ı izleyen birisi, bir hadis seçip onu kabul ettiğini söylese bu onu sözde inkarcılıktan, sapkınlıktan kurtaracaktır. Peki, o zaman suçlanmaktan, kınanmaktan kurtulacak mıdır? Yanıtını hadisi, sünneti ve mezhepleri savunan yapıtları inceleyerek kendiniz verin.

Bir hadisi kimi hadis uzmanı kabul eder, kimisi etmez, diğerinin yanıldığını düşünür. Birinci açmaz şudur: Bir araya gelip üzerinde uzlaşılan hadislerin bir listesi hazırlanmamıştır. İkinci açmaz şudur: Kimi hadislerde yanılabilen uzmanın diğerlerinde yanılmadığının kanıtı nedir? Sonuçta hiçbir uzman somut ölçütlere göre karar vermemektedir.

Çelişen veya uyduruk deyimle birbirini “nesih” eden hadisler vardır ama ayetler birbirini nesih etmez:

Yoksa Kitap’ın bir bölümüne inanıp, bir bölümünü inkar mı ediyorsunuz? Bakara 2:85

Ayrıca bkz: 4:82, 6:38, 15:90-91.

Allah geçerliliğini birkaç yılda yitirecek hiçbir ayet indirmemiştir. Allah kararsızlık çekmez, yanılmaz, caymaz, fikir değiştirmez.

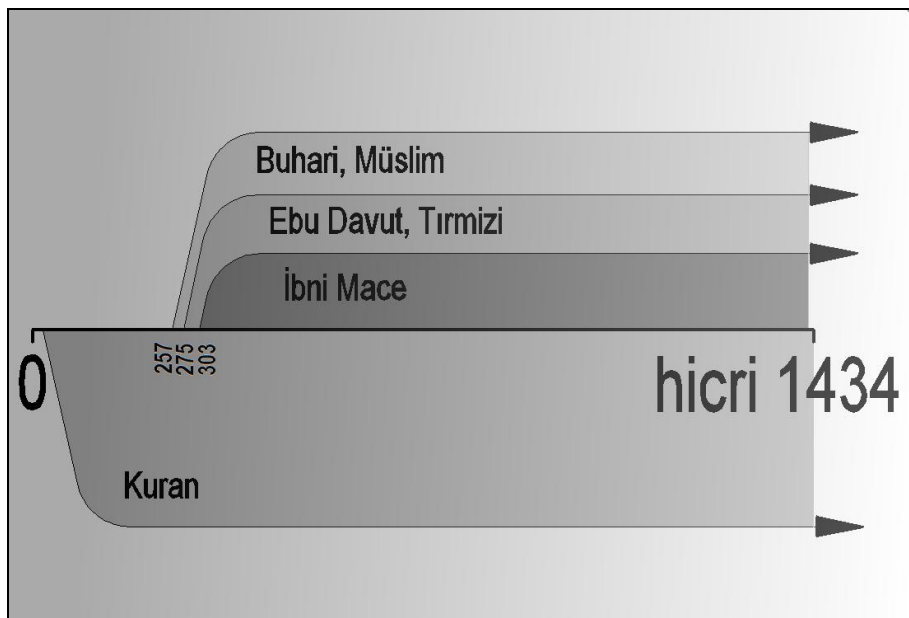
Hadisler incelendiğinde birçoğunun İncil’deki insan yazması öykülerden veya Yahudi’lerin insan yazması kutsal kitapları olan Talmud’dan kopyalanmış olduğu görülür. Bu konuyu inceleyen ve benzerlikleri gözler önüne seren çok sayıda eser vardır. Kimi sünnet savunucusu “İsrailiyat” denen bu bulaşmadan, sanki gerçek hadislerin içine uydurma söylentiler karıştırma eyleymiş gibi söz eder. Oysa binlerce mistik öykü uyduracaksanız önceden uydurulmuş öykülerden “yardım” almanız normaldir. Bu kopyalamanın izleri hadisler üzerinden tefsirlere kadar girmiştir.

Kulaktan kulağa oyununu bilirsiniz. Söz her aktarımda aşınır. Zincirdeki halka sayısı ne kadar çoksa sözün uğradığı bozulma o kadar büyür. Hadisler en iyi ihtimalle dört kuşaklık rivayet zincirine dayanmaktadır. Burada birinci çelişki şudur: Buhari’nin kitabı yazdığı varsayılan hicri 250 suları ile Peygamber’in öldüğü yıl arasında dörtten fazla kuşak yaşamıştır. İkincisi, bu dört sözlü aktarım sırasında sözün bozulmadığını öne sürmek akıl dışıdır. En mükemmel koşullarda aktarılan bir hadis Peygamber’in söylediğinin suyunun (1) suyunun (2) suyunun (3) suyu (4) olacaktır. Dördüncü suyu iki kez daha sulandırın, çünkü bir iddiaya göre güya en güvenilir kaynak olan İmam Buhari’nin kitabı, Buhari’nin öğrencisi Firebri’nin (5) kitabına dayanarak yazan Yununi (6) tarafından kaleme alınmıştır (youtube.com/watch?v=pwwbo4jrMbY). Yununi’nin kitabı Buhari’den 500 yıl sonra yazılmıştır. Diğer hadis kitapların İslam coğrafyasındaki üniversitelere yayılması da hicri beşinci yüzyılı bulmuştur. Rafımızda duran en iyi hadis kitabı, 750 yıl öncesinden söz taşımaktadır. Şimdi tırnakları sayalım: Yununi dedi ki: “”””””””Firebri dedi ki: “”””””””İmam

Buhari dedi ki: “”Ali dedi ki: “”Veli dedi ki: “”Ahmet dedi ki: “”Ebu Hureyre dedi ki: “”Peygamber dedi ki: “böyle böyle...” Bu tırnakların sayısı 100’e kadar çıkmaktadır.

Allah'a teslim olmuş olanlar herhangi bir dinsel iddia ile gelenlerden kesin kanıt beklemelidirler (2:111, 6:57, 8:42, 14:10, 17:36, 21:24, 27:64, 28:75, 52:38). Kanıt yükümlülüğü iddia sahibine aittir. Hadis aktarım zincirleri kanıt değildir, doğrulanamaz. Bu zincirler insanların ürünüdür. İnsanlara gerçeği gösteren Allah'tır (10:35). Dinin kaynağı olarak Allah'tan başkası yalandır (10:32-33, 31:30).

Allah düşünenlerin ve imanı olanların (yani *emin* olanların) dinsel kaynak olarak Kuran'dan başkasını izlemeyeceklerini söylüyor (45:2-6). 45:6 ve 77:50 ayetlerindeki *hadis* sözcüğüne dikkat ediniz. Birisi izlenecekse, bu yalnızca kendisine kitap verildiği içindir (9:31). İslam Kuran'la tamamlanmış ve mükemmel olmuştur (5:3). Dolayısıyla Kuran'ın yanında ikinci bir kaynağı şart koşturmak İslam'la bağdaşmaz. İnsan sözünü (hadis) Allah sözüne (Kuran) eklemek, ortak etmek için geçerli bir sebebimiz yoktur. Tanrı tektir (112:1), yargıda ortağı yoktur (6:163).

Kuran'da Kuran'la tatmin olmayan, ondan çekinen, onun yanında ikinci bir kaynak arayanlar betimlenmiştir:

Ayetlerimiz onlara açık seçik parçalar halinde okunduğu zaman, bize ulaşmayı ummayanlar şöyle dediler: “Bundan başka bir Kuran getir yahut bunu değiştir.”
Yunus 10:15

“Bundan başka bir Kuran getir” ifadesinden kasıt Kuran’ı değiştirmek değil, onun yanında, ona *ek* olarak yeni bir söz getirmek anlamındadır. Çünkü ayetin devamında zaten “veya bunu değiştir” ifadesi vardır. 6:19 ayetini inceleyiniz. Allah’tan başka tanrı olmadığı ifadesinin “Bu Kuran bana vahyolundu ki, onunla sizi ve ulaştığı herkesi uyarayım.” cümlesini izlemesi nasıl anlaşılmalıdır?

Hadislerin Kuran'a göre ikincil kaynak ve Kuran'ın tefsiri olduğu savı ortaya atılmaktadır. Öyleyse her ayeti tefsir eden en az bir hadis bulunması gerekmez midir? Büyük hadis kitaplarının tefsir bölümlerinde böyle bir eşleşme yapılmadığı gibi çok az ayetin adı anılır. O

hadislerde de ayet yalnızca bir yönüyle ele alınır. Bin yıldır 6000 küsur ayetle hadisleri eşleştiren bir liste bile hazırlanmamış olması ilginçtir. Çünkü böyle bir liste hazırlama girişimi hadislerin tefsir olmadığını gözler önüne serecektir. Kuran'ın en güzel tefsiri kendisidir (25:33, 75:19).

Hadisler önemli ve gerekliyse, yaklaşık yüz bin Peygamber yoldaşının (sahabe) hiçbirinin neden bunları toplayıp yazmadığı açıklanmaya muhtaçtır. Her birine kutsallık yakıştırılan bu çok iyi Müslümanlar bu görevi neden savsaklamışlardır? Ordu kurup devlet yönetebilen bu yetenekli insanların bu kadar ihmalkar olmalarını açıklamak olanaklı değildir.

Hadis kitaplarına inanacak olursanız Peygamber resmi, müziği de yasaklamıştır. Oysa geleneksel olarak Kuran müzikli okunur, hayvanlar müzikli sesler çıkarır, televizyon ve internet resimden oluşur ve şu anda bunu bilgisayar ekranından okuyorsanız bir resme bakmaktasınız! 5:5,87, 7:32, 16:116'yı inceleyiniz.

Hadislerin gerçekliğine inananların pek azı bunların kaynağını merak etmiş,

- *merak edenlerin* pek azı bu kaynakların güvenilirliğini sorgulamış,
- *sorgulayanların* pek azı binlerce sayfalık hadis kitaplarını okumuş,
- *okuyanların* da pek azı hadis öğretisini bir yaşam biçimi olarak benimsemeyi

denemiştir. Yani aslında inancını ciddiye alıp gereğini yapıp hadisleri savunuyor olması gerekenler *azınlığın azınlığının azınlığının azınlığıdır!*

Kuran gibi hadisleri de sorgulayıcı bir akıl ile okumak gerekir. Kuran'a inanmayı aklımızla seçtik. Hadisleri aklımızın süzgecinden geçirmememiz için bir neden yoktur. Eleştirel ve sorgulayıcı bir okuma ve akla yatırma çabası karşısında Kuran'ın yeterliliği, açıklığı, tutarlılığı ve kolaylığı; buna karşılık Kuran'a eş koşulan hadis, siyer, mezhep kitapları gibi kaynakların yetersizliği, tutarsızlığı ve akıl dışılığı bütün açıklığıyla ortaya çıkar. Hadislerin ve sünnet diye anlatılan öykülerin İslam dışı olduğunun en güzel kanıtı kimi suredeki başlangıç harflerinin sözünün hiç geçmemesidir. Peygamber'e sözüm ona en küçük ayrıntıyı bile soran yoldaşları surelerin başında parıldayan bu muammayı hiç görmemişlerdir. Bunlar sanki Kuran'ın getirdiği dinin değil de başka bir dinin kitaplarıdır. Bütün çıplaklığıyla göze batan bu gerçeği saklamak için din bilginleri çaresizce bahaneler üretmektedirler.

Hadisleri İslam'ın kaynağı sayanların Kuran'ın yanı sıra on binlerce sayfalık hadis kitaplarını okuyup öğrenmeleri olanaksıza yakındır. Sünnet ve mezhep kaynakları o denli kalabalık ve hacimlidir ki gelenekçi öğretiyeye bağlı kalarak dinini yaşamak isteyen bir Müslümanın bütün ömrünü bu kitapların arasında tüketmesi gerekir. Doğal olarak bunu çok az kişi yapabilir. İşte Kuran'ın yanına sünneti koyanlar bu yüzden ruhban sınıfının ortaya çıkmasına ve sürmesine katkıda bulunmuş olurlar. Sünneti izlemek isteyenler ömürlerini tarih, hadis ve mezhep kitapları arasında geçirmediklerinden bu kişilerin kendilerine sünnet diye sunduklarını çöpünü, sahtesini ayıklamadan almak durumundadırlar. Öte yandan Peygamber'in izlenmesi gereken gerçek sünneti Kuran'da yer aldığı için Kuran'ı dikkatle çalışanlar Peygamber sünnetine de uymuş olurlar.

Hadislerin yargı kaynağı olamamasının bir nedeni de bunların kısa öyküler biçiminde kayda geçirilmiş olmasıdır. Bu öykülerin kapsamı aktarıcıların gördükleri ve ilettikleriyle sınırlıdır. Bu demektir ki eksiltme ve çıkarma yapılmış olması olasıdır. Sözlerin bağlama göre çok farklı anlamlar alabileceğini biliyoruz. Vurgu ve tonlama, jest ve mimik gibi öğeler, hatta kişinin konuşurken yüzünü kime döndüğü, gözlerini nereye odakladığı gibi ayrıntılar sözün anlamını değiştirir. İnsan belleğinin olayları kişisel beğeniye veya verdiği duygusal tepkiye göre hatırlamaya eğilimli olduğu bilimsel bir gerçektir. Aktarıcı, sözün bağlamını oluşturan ve

burada sayamayacağım kadar çok değişkenin içinden küçük bir ayrıntıyı atladığında öykü bambaşka bir anlama bürünebilir. Söz, bir insan eylemidir. Bu noktada *eylem* ve *olay* kavramlarını ayırmak gerekir. Bir söz söylendiğinde gözlemcinin tanık olduğu olay sözün kendisi değil, onun arka planla veya bağlamla toplamıdır. Arka plan veya yer, zaman veya durum bağlamı değişince eylemin veya sözün anlamı da değişecektir. Elini yukarıdan, yüksekçe sağa sola sallama eylemi uzaktaki bir tanıdığa kendini belli etme veya selam verme anlamına gelebilir. Arka plan yani yer, zaman ve bağlam değişince aynı hareket kurtarılmak isteyen birinin yardım çağrısına dönüşebilir. Sözler de böyledir. İyi rol yapan oyuncu ile kötü rol yapan oyuncu arasındaki ayrım başka cümleler okumaları değildir. Bire bir aynı cümleleri okurlar ama kötü oyuncu olayın arka planına uygun vurgu, tonlama, zamanlama ve vücut dilini oluşturamaz. Peygamber hadisleri de böyledir. Hadis ezberlediği öne sürülen kişilerin bu gerçeğin bilincinde olup sözü bütün bağlamıyla birlikte ezberleyip iletebilmeleri zorunludur. Ne var ki bu hayalci bir beklentidir. Kuran'ın insan sözüne benzemezliği burada ortaya çıkar. İndiği günden son güne dek bütün zamanların ve bütün uygar toplumların bağlamına uygundur. İlgisiz, eskimiş ve bağlam dışı kalmaz. İnsan sözleri ve eylemleri ise kalır. Kuran'ın sözünün sınırları kesindir: İki kapağın arası. Kitaptaki bir cümleyi anlamak isteyen kişinin başvuracağı bağlamın başı, sonu bellidir. Hadislerde böyle bir durum yoktur. Hiçbirinin ne başı, ne sonu vardır.

İşte gelenekçi anlayış Kuran'ın böyle zayıflıkları olmaması, anlaşılması için indirildiği tarihsel ve coğrafi bağlama gerek duymaması gibi insanüstü özelliklerini takdir edememiştir. Edemediği için de ayetlerin anlamını “nüzul sebebi” gibi kısır bağlamlara hapsetmeye yeltenen sabotaj girişimlerine uyanamamıştır. Peygamber sözü ile Kuran ayetinin bu temel farkına dikkatini yoğunlaştırmamıştır. Kuran'ın bağlamı okunduğu veya işitildiği her yer ve zamandır. Okur onu anlamak için Elçi'ye indirildiği bağlama gerek duymaz. Kuran'ın ifadeleri soyuttur. Tekil olaylarla değil, kavramlarla, sistemlerle, dünya görüşleriyle, değer yargılarıyla ilgilenir. Kişileri kimlikleriyle değil eylemleriyle betimler. Milyarlarca yıllık süreçleri birkaç cümleye, koca ömürleri bir paragrafa sığdırır. Bir cümleyle veya bir sözcükle aynı anda birden fazla kavramı anlatır. Aynı olayı ve kavramı yeniden ve yeniden anlatır. Bütün bunlar Kuran'ın *kendi bağlamını taşıyan veya yaratan* bir söz olma özelliğinin göstergesidir. Herkes Kuran'ın kendisine ifade ettiğinden sorumludur. Kısaca Kuran, *kişinin ondan ne anladığıdır*.

Peygamber'in yolunu ve yaşantısını anlatan geleneksel yapıtları bir an için doğru varsayalım. Peygamber'in, arkadaşlarının ve ondan sonra gelen kuşağın yorumları olsa olsa insanların geçmişte Kuran'ı nasıl anladıklarının birer izi olur. Sünnet dediğimiz anlayış da en iyimser tanımlamayla bu izlerin bir bölümüdür. Her birey kendi bilgisinden, yani sonsuz bilgi evreninin kendi eriştiği bölümünden sorumludur. Kuran da evren gibi öğrenmekle sonu getirilemeyecek bir aydınlanma kaynağıdır. Herkes ondan kendine ulaşan bilgiden, yani kendi anladığı biçimden sorumludur. Başkasının Kuran yorumunu sorgulamadan, gerekçelendirmeden kendi anlayışının önüne, üzerine koyan kişi birbiriyle çelişen iki ayrı izlek edinmiş olur. Kendi akıl ve vicdanını izlemekle bir başkasını taklit etmek seçenekleri arasında sıkışır. Bakışımızı yüzlerce yıl önce bambaşka yaşamlar süren insanların Kuran'a ve dünyaya baktığı pencereye sıkıştırmaya kalkmak insanın doğasında olan ilerlemeye aykırıdır. İlerleme geçmiş bilgi birikiminin, geçmişin düşüncesinin üzerine yenisini koymakla olur. Kuran'ı her kuşak yeniden anlayacak ve eskinin birikiminin üzerine koyacaktır. Kuran herkesin elinde yeni baştan *indirilir*, yeni baştan keşfedilir (dikkatle inceleyiniz: 21:37, 27:93, 37:87-88, 41:53, 55:29). Hiç bir yeni düşünce üretmemecesine geçmişe saplanıp kalmak ilerlemeyi inkar etmektir. Tarihsel kaynakları ancak sorgulamak ve üzerlerine eklemek için okumalı, bunları ilerleme için birer araç yapmalıyız, içlerine kendimizi kapatacağımız kafesler değil.

Bugün çoğunluğun dininin bozuk, Kuran'dan kopuk, temeli reddedip ayrıntıda, özü reddedip şekilcilikte boğulmuş bir din olduğunu itiraf etmek gerekir. Sonuç temelli bir değerlendirme yaparsak, gelenekçiliğin çizdiği yolun doğru yol olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Çünkü Kuran'a göre inananlara bu dünyadaki yaşam da iyi olacaktır (3:148, 5:66, 14:27, 24:14, 40:51...). Müslüman toplumların durumu ortadadır.

Kutsi Hadisler

Kutsi hadisler belki de sözde Peygamber hadislerinden büyük bir felakettir. Kuran'ın tamamlanmış, mükemmel bir kitap olduğunu kabul edenlerin Allah'ın bu kitapla aynı zamanda indirdiği ancak bu kitabın dışında bırakmaya karar verdiği bir takım sözlerinin olduğuna inanmaması beklenir. Şimdi kutsi hadislerin varlığı iddiasını inceleyelim.

1) Peygamber hadislerini dinin kaynağı kabul edenlerin hiçbirinin kutsi hadisleri reddetmemesi ilgi çekicidir. Kaynak olarak benzer olabilirler ama kavram olarak Peygamber hadisi ve kutsi hadis bütünüyle farklıdır. Birisi Peygamber'e yakıştırılan söz, öbürü Allah'a yakıştırılan sözdür. Ancak Allah'a atfedilen bir de kitap vardır. Peygamber sözlerinin ve sünnetinin takip edilmesini savunmak başkadır, Allah'ın Kuran'ın dışında bırakmayı seçtiği sözlerinin olduğunu savunmak başka. Bunların birbiriyle hiç ilgisi ve ortak yanı yoktur. Birinci davranışı sergileyenler Peygamber'e yakıştırılan her sözün hakiki olmadığını iddia edip doğru veya yanlış ölçütlerle bunları ayıklarlar, yine Peygamber üzerinden Allah'a yakıştırılan sözlerin gerçekliği kavramını topluca sorgulamayı seçmemiş olmaları ilginçtir. Bu belirgin farkın görülememesinin olası nedeni sorgulama ve düşünme alışkanlığının olmamasıdır. Çünkü Kuran'ın yetmediğini öne sürenlerle doğru yolu bulup esenliğe kavuşmada aklın işlevinin kısıtlı ve önemsiz olduğunu öne sürenler aynı anlayışın takipçisidirler. Hatta çoğu zaman aynı kişilerdir.

2) Kuran'ın eksiksiz olduğunun kanıtları ortadadır. Kuran'ın eksiksiz olduğunu sözde kabul edip sünnetin onun uygulanışı olduğunu öne sürenler, Allah'ın kimi sözlerini neden hadis yazıcılarının kaderine terk ettiğini açıklamalıdır.

3) Buna karşılık kutsi hadislerin korunmuş olduğunu öne sürenler Allah'ın neden vahyin bir bölümünü Kuran'ın dışında bıraktığını açıklamalıdır. "Allah bilir" geçerli bir yanıt değildir çünkü hiç bir şeyin Kuran'ın dışında bırakılmadığını açıkça belirten ayetler vardır. Ama bu iddianın dayandırılabilmesi için tek bir ayet yoktur (6:38-39,114-115).

4) Kutsi hadisler Allah'ın sözü ise ve hükmü Kuran'la aynıysa, Peygamber neden yalnızca Kuran'ı terk etmemizden şikayetçidir (25:30)? Neden hadis ve siyer kitaplarını, daha da önemlisi Allah sözü olan kutsi hadisleri terk etmemizden yakınmaz?

5) İnsana iftira bile İslam'da en büyük suçlardan biri iken, Allah'a iftiranın size ne kazandırabileceğini düşündünüz mü? Kuran'da "Allah'a iftira edenden daha zalim kim olabilir?" ifadesi çok kez yineleniyor (3:94, 4:50, 5:103, 6:21, 7:33,37, 10:17, 11:18, 29:68, ayrıca 2:80, 6:93,138,150, 7:28, 10:59,68-69, 16:116, 17:36, 31:6-7, 39:60, 61:7). 5:103 ayetinde Allah'a iftira etmek ve aklı işletmemek davranışlarının yan yana oluşuna dikkat ediniz. Kutsi hadislerin varlığını öne sürmek Allah'a iftira etmek suçunu Allah'ın elçisine yakıştırmak demektir. Aşağıdaki ayetin ve kutsi hadislerin yan yana var olabilmesi olanaklı mıdır, biraz düşünmeli:

Eğer bazı lafları bizim sözlerimiz diye ortaya sürseydi, andolsun ondan sağ elini koparırdık. Sonra ondan can damarını mutlaka keserdik. Hakka 69:44-46

Hiç bir ayetin kendileri hakkında olmadığını öne sürenler kuşkusuz bu uyarıları da üzerlerine alınmayacaklardır. Kişi neredeyse hiç bir ayeti üzerine alınmazsa Kuran onun için nasıl bir uyarıcı ve düzeltici olabilir? Bu durumda kişi Kuran'ı okumazdan önceki koşullanmalarını değiştiremez. Daha Kuran'ı okumadan Kuran'da anlatıldığını varsaydığı dini benimser ve Kitap'a gereksinimi kalmaz. Kuran etkisiz eleman durumuna düşer.

Kanıtlarla yetinmeyip Pascal'ın Kumarı'nı (*Pascal's Wager*) bu tartışmaya uyarlayalım. Eğer Allah bunları gerçekten vahiy etmiş ise ve bunların hakikiliğine inanmadı iseniz, Kuran'a sarıldığınız için yine hesap günü yüzünüz ak olacaktır. Peygamber sünnetinden de hesaba çekileceğinizi varsaysanız bile bunlar Peygamber sünneti olmadığı için kaybettiğiniz bir şey yoktur. Öte yandan eğer Allah bunları vahiy etmemiş ise ve siz bunlarla aklınızı ve inancınızı kirletmişseniz, bu iftiraları başkalarına ileterek onların da inançlarını kirletmişseniz durumunuz gerçekten acınasıdır. Kutsi hadisleri ciddiye alanlar kendilerini 17:46 ayetiyle sınamalıdır. Evet, kutsi hadisler Kuran'a ek buyruklar vermiyor olabilir, ancak bu iftiralar Allah imgelemimizi, algımızı kirletiyor. Allah'ı en güzel isimlerle ve nitelemelerle anmamız gerekirken ona insan nitelikleri ve eksiklikler yakıştıran bayağı iftiralarla anmış oluyoruz. Oysa her gün namazda ona defalarca aşkınsın (*subhan*) diyoruz, onu tenzih (*tesbih*) ediyoruz. Allah'ın hangi yakıştırmadan münezzeh olduğunu, onu hangi sözden tenzih ettiğimizi hiç düşündünüz mü?

Pascal'ın Kumarı benzer biçimde Peygamber sünnetine de uygulanabilir. Yalnızca Kuran'ı izleyen kişi hesap verebilecektir. Ancak Peygamber sünneti hakiki değilse sünnete uyan kişi yaşamı boyunca yanlış öğretilerin ardından gitmiş, aldatılmış olacaktır.

Yazıklar olsun ki o kişilere ki, Kitap'ı kendi elleriyle yazarlar da sonra onunla basit bir karşılık satın alsınlar diye, "işte bu, Allah katındadır" derler. Vay haline onların, ellerinin yazdıkları yüzünden! Vay haline onların, kazanıp durdukları yüzünden! Bakara 2:79

Bu ayet Kuran'da *veyl* (yazıklar olsun/vay hallerine) sözcüğünün üç kez yinelandığı tek ayettir. Söz uydurup Allah'a yakıştırmamanın ne denli büyük bir suç olduğunu düşünmek gerek. Allah adına uydurulmuş sözlere inanıp bunları yineleyen, yayan ve yaşatanların bu büyük suça ortak olduklarını anlamalıdır.

“Muhammed Postacı mıydı?”

Kuran'a bir kişinin örnekliğini eklemeye gerek olmadığı ve Elçi'nin görevinin iletmek olduğu savunulduğunda “Elçi postacı mıydı?” eleştirisi yapılır. Elçi Allah'ın postacısı bile olsaydı bu onurlu bir görev ve çok büyük bir sorumluluk olurdu. Buna burun kıvrır görünen bu soru, acaba Allah'ı hakkıyla değerlendiremiyor mu? Elçi gerçekte elbette postacılık yapmış, kitabı halkın ileri gelenlerine teslim edip işine gücüne dönmüş değildir. Böyle yapması Kitap'ın buyruklarıyla çelişirdi. Kitap Elçi'yi onu uygulamakla görevlendirir:

Allah'ın indirdiği ile aralarında yargı ver ve onların isteklerine uyma... Maide 5:49

De ki: “Allah'ın kaynaklarının benim yanımda olduğunu söylemiyorum. Gizli gerçekleri de bilmiyorum. Kuşkusuz, bir melek olduğumu da söylemiyorum. Ben, yalnızca bana bildirilene bağlı kalırım!” Enam 6:50

Kuşkusuz o, sana ve toplumuna bir öğretidir. Ondan hesaba çekileceksiniz. Zuhuruf 43:44

Ondan hesaba çekilecekler arasında Elçi de vardır. Elçi Kitap'ı harfi harfine uygulamış olmalıdır. Uygulamasaydı kendisi övülmüş makama ulaştırılmazdı (17:79), Kuran da bugüne ulaşmazdı. Çünkü insanlara en büyük güveni veren davranış söylediğini yapmak, sözü ve işi bir olmaktır:

İnsanlara erdemli olmaları öğüdünü verirken, kendinizi unutuyor musunuz? Bakara 2:44

İyi kullar hakkında sık kullanılan bir niteleme olan *sıddık* sözcüğü özü sözü bir olmak, dürüstlük olmak anlamlarına gelir ve güvenilirlik ölçütüdür:

Çünkü Allah'a ve elçiye kim bağlı kalırsa; işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, doğruyu söyleyenlerle [sıddıklarla], tanık olanlarla ve erdemli olanlarla birlikte dir. İşte onlar, ne güzel arkadaşlırlar [yoldaşırlar]. Nisa 4:69

Hz. Muhammed'in Hayatı yazımda açıkladığım üzere, Kuran aslında Muhammed Peygamber'in yaşadığı durumlar hakkında yeterince bilgi verir. Kuran'ın üzerine siyer kitaplarını eklemeye gerek kalmaz. Tersine, siyer kitaplarının tarihselci yaklaşımı sonucu Kuran'a bütünüyle karşıt öyküler ortaya çıkmıştır. Hangi mezhebin olursa olsun, herhangi bir siyer kitabıyla Kuran'ı karşılaştırmaya başlar başlamaz aradaki uyumsuzluk benim verdiğim örnekte olduğu gibi ortaya çıkacaktır. Sorun, gelenekçi öğretinin at gözlüklerinden kendini kurtararak Kuran'ı anlamaya çalışmamaktan kaynaklanır. Muhammed adının dört ayette geçiyor olması, gelenekselci gözlükle okuyanları Muhammed'den yalnızca dört ayette söz edildiği yanılgısına götürür. Oysa Kuran'ın bütün buyruklarına uymuş olması gerektiği için bütün buyruk ayetlerini yerine getirmiş olduğu bilgisi, inkarcıların eleştirilen davranışlarından uzak durduğu bilgisi de bize sunulur. Hata yaptığında Kuran onu uyardığı için yaptığı hataları da biliriz:

Allah, seni bağışlasın; doğruyu söyleyenler sana açıkça belli oluncaya ve yalancıları bilinceye değin, onlara neden izin verdin? Tevbe 9:43

Allah'ın nimet verdiği ve senin de nimet verdiğin kişiye; "Eşini bırakma ve Allah'a yönelik sorumluluk bilinci taşı!" demiştin. Çünkü insanlardan çekindiğin için, Allah'ın açığa çıkaracağı şeyi içinde saklamıştın. Oysa Allah, Kendisinden çekinmene daha yaraşır... Ahzab 33:37

Ayrıca 8:67, 48:2, 80:1-10 ayetlerini inceleyiniz.

Dolayısıyla Muhammed'in elçilik görevinde bunlardan başka ciddi bir hata yapmadığı bilgisi de özlü biçimde verilmiş olur. Kuran'da yazarlar gibi yazmayanlar da birer veridir. Gelenekselci okuma bu verilerden yararlanmak yerine tarih kitaplarına başvurur, eksiksiz olan Kuran'ı böylece tamamladığını sanır.

Şimdi gelelim postacı eleştirisine... Zamansız ve Tanrısal gerçeklerden söz eden 600 sayfalık bir kitap yazabilen herkes çevresini kendisinin Tanrı'nın elçisi olduğuna inandıramaz. Kuran'ı okuyan ilk kişi ise çevresindeki pek çok kişiyi inandırabilmiştir. İnandıramasa idi düşüncenin, felsefenin, savaşların, uygarlığın tarihini ve dünya haritasını değiştiren büyük bir devrim ortaya çıkmazdı. Günümüz insanı devrim denen şeyin her çağda olduğunu, her çağın

günümüzdeki kadar hızlı olduğunu varsaydığının ayırında değildir. Ta ki konu üzerinde düşünmeye başlayınca, iki satır tarih okuyuncaya dek. Bilinen tarih günümüzdeki denli hızlı değildir, son derece durağandır. Son üç yüzyıl hızlı fikirsel dönüşümlerle, büyük toplumsal yıkımlarla ve yapımlarla doludur. Kimi tarihçi buna “tarihin hızlanması” der. İlk ve Orta çağlarda hızlı değişimler son derece ender olaylardı. Gelenekselci tarih kitapları Muhammed’in zamanında Arap Yarımadası’nda peygamberlik iddiasında bulunan bir sürü şairin bulunduğunu yazar. Gelenekselciler nasıl olup da bunların arasından birinin sıyrılabilirdi sorusunu kendilerine sormazlar. Sorarlarsa yine gelenekselci bakışın Kuran’a aykırı olarak ürettiği yanıt hazırdır: Muhammed insanları sözde Ay’ın yarılmaya gibi kişisel mucizelerle ikna edebilmiştir. Bu senaryoda Kuran’ın payı ikinci plandadır.

Gerçekte ise insanlar Kuran’ı işiterek ikna oldular. Sözün kaynağı olan kişinin sözü ödünsüz uyguladığını anladıklarında ise ikinci kez emin olmuşlar, gerçeğe teslim olmaktan başka seçenekleri kalmamıştır. Ne var ki bu uygulama, taşta yazılmışçasına değişmez bir örneklik değildir. Değişmez bir örneklik gerçekleşse idi Kuran’ı koruyan Allah bu örnekliği de son güne değin bütün kuşaklara iletebilmenin koşullarını yaratırdı. Oysa Elçi ölür ölmez patlayan iktidar kavgasında uygulama -hangi alanda ve ölçekte olursa olsun- bozulmaya başlamıştır. Kuran abdeste kulakları katmaz, bugüne ulaşan uygulamada kulaklar da vardır. Kuran Gayrimüslimlere fazladan vergi konmasını önermez, bugüne ulaşan siyer kitapları Elçi’nin koyduğunu öne sürerler. Muhammed’in son peygamber olacağının bildirilmesi boşuna değildir. Bu özlü bildiri dolaylı bir uyarıyı da içerir: “Bundan böyle sizi uyarmak üzere Tanrı’dan özel görev almış kimse gelmeyecek. Bundan böyle size örneklik etmek üzere kimse görevlendirilmeyecek. Kitap sizin her şeyiniz.” Elçi ölür ölmez çoğunluğun Kuran’dan yüz çevireceğinin işareti daha o hayattayken, Kuran’da verilmiştir (3:144, 6:112). Muhammed’in oluşturmayı başardığı tinsel, dinsel veya Tanrısal aydınlanma ve ardından gelen toplumsal hareketlilikler tarihsel açıdan olağanüstüdür. Üzerinde durulması gereken nokta, kutlu Peygamber’in bu denli büyük bir değişimi nasıl oluşturabildiğidir. Bugün ülkemizde politikacılara olan güven sıfıra yakın düzeye inmiştir. Bunun en büyük nedeni her birinin ideolojik olarak saçmalıyor olması değil, sözleri ile eylemlerinin uyuşmamasıdır. Söz ile eylem uyumsuzluğunun yarattığı ikiyüzlü görünüşün ani etkisi güvensizlik, kalıcı etkisi ise toplumun çözülmesidir. Kuran, Muhammed’in çağdaşlarına olduğu kadar bütün inkarcılara bu eleştiriyi yöneltir:

Üstelik yapmadıkları şeyleri söylüyorlar. Şuara 26:226

Yapmayacağınız şeyi söylemeniz, Allah’ın katında sevilmeyen şeydir. Saf 61:3

Ey peygamber! Yürekleri inanmamış olmasına karşın, ağızlarıyla “İnandık!” diyenler ve Yahudiler arasında nankörlük etmekte yarışanlar seni üzmesin. Maide 5:41

Ayrıca 14:22 ayetinde şeytanın davranışına ve 29:61,65 ayetlerindeki çelişkili davranışlara dikkat ediniz.

Muhammed, Kuran’ı yazıyor ve çevresine yayıyordu, gereğini de yerine getiriyordu. Çevresindekiler Kuran’ın metni içinde çelişki bulamadılar. Bu, onun Tanrı yapısı olduğunun yeterli kanıtıydı.

Kuran’ı, yine de düşünmüyorlar mı? O, Allah’tan başkası tarafından olsaydı, kesinlikle içinde çok sayıda çelişki bulurlardı. Nisa 4:82

İlginçtir, Kuran gibi evrenin de Tek Tanrı yapısı olmasının kanıtı, onda çelişki olmamasıdır:

O, yedi gök katını tam bir uyum içinde yaratmıştır. Bağışlayanın yaratışında bir aksaklık göremezsin. Haydi, bakışlarını çevir; bir çarpıklık görüyor musun? Sonra, bakışlarını birçok kez çevir; umarsız ve tükenmiş bir biçimde bakışların sana dönecektir. Mülk 67:3-4

Çevresindekiler Muhammed'in davranışlarında da çelişki bulamadılar. Ne kendi içinde çelişiyordu, ne de Kuran'la. Bu, onun Tanrı tarafından görevli olduğunun kanıtıydı:

Öyleyse yalanlayanlara uyma. Kendilerinin ödün verip uzlaşabilmesi için senin de ödün verip uzlaşmanı istediler. Kalem 68:8-9

Ve dirençli ol. Kuşkusuz, Allah, iyilik yapanları ödölsüz bırakmaz. Hud 11:115

Seni güçlendirmiş olmasaydık, gerçek şu ki, onlara biraz eğilim gösterecektin. İsra 17:74

Kuşkusuz sen güçlü bir karaktere sahipsin. Kalem 68:4

Daha yüz yıl olmadan Hicaz'dan başlayarak geniş bir coğrafyaya Kuran kopyaları yayıldıysa – ki gelenekselciler de bunu söylerler– bu, Muhammed'in gerek yazdığı ve söyledikleriyle, gerek bu sözlere kendisinin sadık kalmasıyla olmuştur. Bu sadakatiyle izleyene de, inkarcısına da sonuna dek güven veren bir kişi olması sayesinde olmuştur. Kuran'ın onu izleyenlere vaatlerinin gerçekleştiğine Muhammed'in çağdaşları tanık olmuşlardır. Burada sözü edilen, sık karşılaşılan bir olay değildir. Hatta olağanüstü denecek denli ender bir durumdur. Bu olağandışılığın kendisi inkarcıların bir bölümünü ikna etmiş ve daha önce düşmanı oldukları Kuran'ı izleyenler safına katılmışlardır (73., 93., 94., 110. sureleri arka arkaya inceleyiniz). Gelenekçi, mezhepçi tarih kaynakları da bunu böyle yazar. Kuran'da merkezi bir kavram olan ve büyük bir hatayla “inanmak” olarak çevrilen iman sözcüğünün asıl anlamı *güvendir*. Aynı kökten gelen *emniyet teşkilatı*, *emanetçi*, *emniyeti suiistimal* gibi terimleri Türkçeleştirirken güven sözcüğüne başvurmak zorunda olmamız (güvenlik örgütü, güveni kötüye kullanma gibi) bunun yaşayan kanıtıdır. Kuramsal olarak bugün Muhammed gibi yaşamını Kuran'a sadakate adanmış ve insanları onunla uyarabilen birisi çıksa aynı devrim yeniden gerçekleşecektir. Çünkü bu kişi güven verecektir. Nitekim Müslümanların bugün güven veren örnek insanlar olmayışlarının sorumlusunun Kuran olmadığı, Kuran'ı uygulamayarak çelişkiye düşen kendileri olduğu hep yazılıp söylenen bir gerçektir. 2:44 ayetinin muhataplarından olan Katolik kilisesinin ahlaksal çürümüşlüğü, XVI. yy'da otoritesinin zayıflamasıyla ve Protestan mezheplerin türemesiyle başlayan, bugün Hristiyanlığın bütünüyle reddine varan yolu açmıştır. Üzerinde azıcık kafa yorulunca “Postacı mıydı?” sorusunun yersizliği ortaya çıkmaktadır. Postacı değildir, sözü ve uygulaması bir olan elçidir.

Melekler de elçilik görevi yaparlar (22:75). 15:51-60 ayetlerinde İbrahim Peygamber'e müjde veren melek elçiler 15:61'de Lut Peygamber'e de insan biçiminde görünüp haber getirirler. Melekler Allah'ın sözünü kullarına iletirlerken Allah'ın iradesine boyun eğerek, onu gerçekleştirmesinin aracı olurlar. İnsan elçiler de başka şey yapmış değildirler. Allah'ın sözünü taşımış, onun iradesine boyun eğmiş ve onu gerçekleştirmesinin aracı olmuşlardır. Allah'ın dileği Kuran'ın bugüne ve bundan sonrasına ulaşması idi. Bugüne ulaştığının tanığı değil miyiz? Bu, Muhammed'in elçilik görevini başarıyla yaptığının kanıtıdır. Bu başarıyı anlamak için tarih kitaplarına gereksinimimiz yoktur. Muhammed postacılık yaparak Kitap'ı yazıp bıraksaydı, herhalde yüzbinlerce bağlının ve “fanatiğinin” ortaya çıkıp onu dünyaya

yayması, bugüne ulaşmasını sağlaması olanaklı olmazdı. Kuran'da Allah'ın onu koruyacağı sözü verilir. Allah bu sözü gerçekleştirmek için insanları kullanmakta, yani oluşturmayı dilediği sonucun nedenlerini de yaratmaktadır. Bu gereksiz sorunun en kısa yanıtı budur.

Yahudi Dininin Etkisi

Tarih kaynakları ve Peygamber'in yaşam öyküsü rivayetleri VII. yy Arabistan'ında Yahudilerin Araplarla iç içe yaşadığı, toplumun okuryazar katmanının çoğunluğunu Yahudilerin oluşturduğu konusunda hemfikirdir. Geleneksel kaynaklarda Yahudilikten İslam'a geçenlerin bulunduğu yazılıdır. Bunun yanında hem Kuran'da hem de geleneksel kaynaklarda ilk Müslümanların arasında ikiyüzlülerin bulunduğu bildiriliyor.

Yahudi dininin baskın öğretisi, Tevrat'ın yetersiz olduğu ve onu anlamak için Talmud'daki açıklamaların gerektiğidir. Bu anlayış Müslümanlığa aynen geçmiştir. Buna göre Kuran'ı anlamak için ayrıntıya giren Sünnet'i öğrenmek gerekir. Yahudilerin ikinci (kimine göre birinci) kutsal kitabı olan Talmud, bizim geleneğimizdeki Sahabe'nin karşılığı denebilecek yanılmayan Yahudi önderlerinin sözleri olan Mişna'ları ve bunların açıklamaları olan Gemara'ları içerir. Gemara, hadis kitaplarında olduğu gibi efsanevi tarih bilgilerini, Kitap yorumlarını, içtihatları ve yargıları içerir. Geleneğe göre bu Mişna'lar tıpkı hadis rivayet zincirlerinde olduğu gibi Musa'dan Talmud'un yazıya geçirildiği 1000 yıl öncesine dek rivayet zincirleriyle ezberlenerek aktarılmıştır. Gelenekçi ve mezhepçi din bilginlerinin yalnızca Kuran'ı izleyenleri dışladıkları gibi Talmudcu Yahudiler de yalnızca Tevrat'ı izleyenleri dışlarlar, hatta tekfir ederler. Hadis külliyyatında Allah'a insansı özellikler ve zayıflıklar yakıştıran ve onun aşkınlığını (*subhan* oluşunu) tanımayan söylentiler insan sözü ile kirletilmiş ve bozulmuş olan Tevrat'tan ve Talmud'dan kopyalanmıştır.

Şu kısa alıntıyı dikkatle okuyunuz ve Sünnet olmadan Kuran'ın uygulanamayacağı veya benzeri savunmalar ile arasındaki benzerliği görünüz:

*"İki Tevrat vardır: Yazılı ve sözlü. İkisi de Musa'ya Sina Dağı'nda ve çöldeki kırk yıl boyunca verilmiştir, Musa da onları bütün halka öğretmiştir. ... Ve ikisi bir arada olmadan geleneksel Yahudiliği anlamak olanaksızdır. Yazılı Tevrat buyruklardan işaret veya imayla söz eder. Bir örnek: Tesniye 6:8 bölümü Tefilin bağlamayı buyurur ama çok bir şey söylemez. Yalnızca bu buyruğa bakarak Tefilin bağlamayı bilemezdik. Kolumuza ne saracağız? Neyle saracağız? Alnımıza koyacağımız kağıdın içeriği ne olacak? Bu neyin işaretidir? Sözlü Tevrat olmadan kesinlikle Tefilin bağlamayı bilemezdik. Ve bunun gibi başka buyruklara da anlam veremezdik. Yani elimizde bir tür yorum kaynağı olmadan."*¹

Yine bir hahamın yazdığı aşağıdaki metni Müslüman din adamlarının "Sana kitabı ve hikmeti verdik" diyor, 'yalnızca kitabı verdik' demiyor, demek ki hikmet Peygamberimizin Sünnetidir" benzeri sözlerle karşılaştırınız:

*"Tanrı Musa'ya 'Tevrat'ı ve buyrukları' vereceğini söyledi (Çıkış 24:12). Tanrı neden 'buyrukları' sözcüğünü ekledi? Tevrat'ta yer almayan buyruklar mı var? Bu dize Sözlü Tevrat'a açık bir göndermedir."*²

¹ Kaynak: <http://www.torah.org/learning/basics/primer/torah/oraltorah.html>

² Kaynak: http://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/812102/jewish/What-is-the-Oral-Torah.htm Ayrıca aşağıdaki Yahudi dinsel kaynaklarında Sözlü Tevrat'tan Yazılı Tevrat'ın "misli /benzeri /bütünleyicisi" (İng.

Musa'ya Tevrat'ın bir benzerinin verildiği söylentisi Muhammed'e Kuran'ın bir benzerinin verildiği biçiminde gelenekçi İslam'a kopyalanmıştır. Hadislerin pek çoğu Tevrat ve İncil'den kopyalanmış, Muhammed'e ve Allah'a iftira edilmiştir. Gelenekçi, mezhepçi, taklitçi öğretinin çamuruna saplanmış olanlar başlarını kaldırıp Yahudi ve Hristiyan kaynaklarını şöyle bir karıştırmadıkları için bunlardan haberleri olmaz. İslam'ı benimsedikleri sanısıyla hahamlarının uydurdukları dinin bir parçasını benimserler.* Kadını aşağılama, erkeklerin sünnet edilmesi, gayrimüslimlere yönelik düşmanlık, taşlayarak öldürme, muska, helal sertifikası, başörtüsü, peçe, takke, haremlik-selamlık ayrımı, mesih inancı ve daha pek çok inanç ve uygulama Müslümanlığa Yahudilikten geçmiştir. Bu geçişlerin bilgisi dağınık olarak çevremizde bulunmaktadır ancak bunları derleyip bir araya getiren bir bilimsel çalışma ne yazık ki yapılmamıştır. Ne var ki Kuran, bağlılarını bu konuda da uyarmaktadır. Yukarıda alıntılıdığım 3:78 ayetinde görüldüğü üzere Kitaplıların Müslümanları saptırmak için söz uyduracaklarına işaret vardır. Bunun yanında 2:105,109,120, 3:69,72,98-106, 4:44, 5:64, 9:34 ayetlerinde de Kitaplıların Kuran bağlılarını saptırma istekleri açıktır.

İslam yalnızca Kuran'dır. Kuran Yahudilere büyük yer ayırır, çoğunun Tevrat'ı izlemediğini ve Talmud gibi insan yazması kitapları benimsediğine işaret ederek Müslümanları onlara benzememeleri konusunda uyarır:

İçinde Allah'ın hükmü bulunan Tevrat yanlarında iken, nasıl oluyor da senin hakemliğine başvuruyorlar? Maide 5:43

Sırtlarına Tevrat yükletilip de sonra onu taşımayanların durumu, kutsal kitap parçaları taşıyan eşeğin durumuna benzer. Cuma 62:5

Müslümanlar bundan ders almalıdırlar. Ne ilginçtir ki İbni Kesir tefsirinde aktarılan “Bana Kuran'ın bir misli verildi” hadisindeki misil (denk, eşit) sözcüğü ile aşağıdaki ayetteki misil sözcüğü aynıdır:

Eğer doğru sözlü iseler, onun benzeri [misli] bir hadis/söz getirsinler. Tur 52:34

Tur Suresi'nin Musa'ya kitabın indirildiği yer olan Tur'u ve “satır satır yazılmış olan Kitap'ı” tanık göstererek başladığına dikkat ediniz. Kuran, kendisinin veya Tevrat'ın bir benzerinin indirildiği iftiralarını nokta atışı yaparak çürütmektedir!

İşte böyle, biz her peygambere insan ve cin şeytanlarını düşman yaptık. Bunlar aldatmak için birbirlerine lafın yaldızlısını fısıldarlar. Rabbin dileseydi onu yapamazlardı. Bırak onları, düzdükleri iftiralarla baş başa kalsınlar. Ki ahirete inanmayanların gönülleri ona ısınsın, ondan hoşlansınlar, elde ettikleri şeylere sahip olmaya devam etsinler. Allah size Kitap'ı ayrıntılı kılınmış bir halde indirmişken, Allah'ın dışında bir hakem mi arayayım? Kendilerine Kitap

counterpart) olarak söz edildiğine dikkat ediniz ve “Bana Kuran'ın bir misli daha indirildi” hadisiyle karşılaştırınız.

<https://www.ou.org/judaism-101/glossary/torah/>

<http://www.amazon.com/Haketav-Vehakabbalah-Demonstrating-Indivisibility-Commentaries/dp/9657108292>

* Konu hakkında *Hadislerin Yahudi ve Hristiyan Kökeni* çalışmama başvurunuz.

verdiklerimiz, onun, Rabbinden hak olarak indirildiğini biliyorlar. Sakın kuşkuya düşenlerden olma. Rabbinin sözü hem doğruluk hem de adalet bakımından tamamlanmıştır. Onun sözlerini değiştirecek hiçbir kuvvet yoktur. En iyi işiten, en iyi bilendir o. Enam 6:112-115

Ortak Koşma (şirk) Tehlikesi

Kuran'dan anladığımız, İbrahim'in zamanında heykelleri yapılan tanrıların, binlerce yıl sonra Muhammed Peygamber zamanında adlardan ibaret hale geldiğidir. Tanrı heykelleri fikrini Mekke çok tanrıcuları büyük ihtimalle gülünç bulurlardı. 53:19-23 ayetlerinde putlar yalnızca isim olarak anılıyor. Gerek Kuran'daki bilgilerden, gerek tarihi bilgilerden insanların dinlerinin geliştiğini öğreniyoruz. Bu gelişme yalnızca dinsel değil, felsefi ve bilimsel düşünce gibi tüm bilişsel dünyamızı kapsıyor. Politik güç odaklarının belirginleştiği, giderek karmaşıklaşan bir yaşamda şirk, yani Allah'ın yanı sıra tanrılar edinme hatasından daha çok çekinmemiz gerekir. İbrahim'in zamanında şirk daha görünür durumdaydı. VII. yy Mekke'sinde adlara indirgendi. Bugün şirkin adlardan da bağımsız, daha sinsi, belirsiz biçimlerinin farkına varıp korunmamız için kendimizi tekrar tekrar gözden geçirmemiz gerekir (7:99, 59:18). Örneğin sözde Peygamber sevgisi üzerinden gelen sinsi şirk günlük konuşmamıza kadar bulaşmıştır ("Allah, Peygamber aşkına!", "Ya Rabbim, ya Resullullah", "Allah'ın emri, Peygamber'in kavliyle" gibi). Kuran'ın yarısından fazlasının ortak koşmayla ilgili olması boşuna mıdır (12:106)?

Çelişki yeterince açık değil mi?

II. Kuran Dışındaki Kaynakların Gerekliliği ve Geçerliliği İddialarına Yanıtlar

İddia 1: Hadisler olmadan namaz kılınmaz

Hadis savunucularının söz birliği etmişçesine ilk sordukları soru veya yönelttikleri eleştiri budur. Bu soru dünyayı okuyamamış, Kuran'ın "derdini" anlamamış olmanın, ufuk darlığının göstergesidir. Bugün Müslüman toplumlar Batı'nın ve her türlü sömürücünün ayakları altında ezilip yok olmaktadır en büyük beklentisi namazın ayrıntılarını öğrenmek olan Müslümanlar bu gidişi değiştirmek için ne yapabilirler? Müslüman coğrafyadan savaş ve çatışma eksik olmazken kafalardaki en önemli konu bu mudur? Gelenekçi öğretinin gözlükleriyle Kuran'ı okuyanlar onu anlamakta başarısız olurlar. Geniş ve çok anlamlı "salat" sözcüğünün geçtiği her yere "namaz" kavramını yerleştirir ve asıl mesajdan uzaklaşırlar. Kıldıkları namazın onları hiçbir dertten kurtarmadığını ama kurtarıyor olması gerektiğini, *bu işte bir yanlışlık olduğunu* fark etmeleri için üzerindeki perdeleri kaldırıp Kuran'la tanışmaları gerekir.

İkinci bir nokta, namaz kılmak isteyen kişinin ayrıntıları sormasının anlamsızlığıdır. Kuran'ın yanıtı ve uyarısı bellidir:

Ey iman sahipleri! Size açıklandığında canınızı sıkacak şeylerle ilgili soru sormayın. Kuran indirilmekte iken onları sorarsanız size açıklanır. Allah onlardan vazgeçmiştir. Allah Gafur'dur, Halim'dir. Sizden önceki bir toplum da onları sormuştu; sonra tutup hepsini inkar ettiler. Maide 5:101-102

Sorunun yanıtına gelince, geleneksel öğretiye bağlı kalmayarak çok güzel namaz kılınır:

1) Bugün çoğunluk tarafından uygulanan, kuşaktan kuşağa aktarılan, bu aktarım sırasında kısmen bozulan geleneksel namaz, içinde doğru ve yanlış bileşenleri barındırır. Bunu akıl süzgecinden geçirerek ve Kuran'ın hakemliğine başvurarak, Allah'tan başkasına seslenme (bkz. *Ettahiyatü, salavat vb.* 6:162, 19:65, 20:14, 72:18) gibi yanlış kısımlarını ayıklayıp kalanını değiştirmeyerek uygulamada bir sakınca yoktur. Bu bağlamda geleneksel namazı öğrenip devam ettirmek için hadislere gereksinimimiz yoktur. Allah'ın yanında adı anılanların namazdan çıkarılması ancak inkarcıların zoruna gider (19:65, 40:14). Namazda Allah'tan başkasının adının anılması, mescitlere Allah'tan başkasının adının yazılması yasaktır (39:11,14, 72:18...). Namazda veya namazdan sonra Peygamber'e "salavat getirme" denen şey Kuran'a aykırıdır. Peygamber görevini tamamlamıştır ve bizden bir karşılık istememektedir (6:90, 10:72, 11:51, 12:104, 25:57, 26:109,127,145,164,180, 34:47, 38:86, 42:23).

2) Namazı farz, sünnet, nafil, vacip, hacet vb. olarak kategorilere sokmanın anlamı yoktur. Kuran'da tek bir namazdan söz edilir. Namaz yalnızca Allah buyurduğu için kılınır (6:162; 20:14, 72:18). Peygamber'in öğle namazını on rekat kıldığına inanıyorsak tek oturuşta on rekat kılmalıyız. Allah için ayrı, Peygamber hatırı için ayrı namaz yoktur. Peygamberin kıldığı "sünnet" namazı kimin sünnetiydi? Kiminin sünnet namazına bakışında gizli bir ortak koşma bulunur. Allah, meleklerle Adem'e secde etmelerini söylediğinde, melekler Adem'e tapındıkları için secde etmediler, Allah buyurduğu için secde ettiler (15:28-30). Sünnet namazı Müslümanlara Allah'ın değil de Peygamber'in telkiniyle, Müslümanlar Allah'a Peygamber önerdiği/buyurduğu için secde etmiş olmazlar mı? Öte yandan sünnet rekatlarını nafil niyetiyle kılmak da, bir namazı geçerli bir neden olmadan iki parçaya bölmek anlamına geleceğinden mantıklı değildir. Fazladan kıldığımız namaz da, vaktinde kıldığımız namaz da

birdir. "... namazına niyet edilmesi" diye bir şey Kuran'da yoktur. Namaz kılmak isteyen bir kişinin niyeti bellidir. Bunu kendisine veya Allah'a sözle tekrarlamasına gerek yoktur. Niyet geleneği büyük olasılıkla namazı kategorilere ayırmanın bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

3) Namazın nasıl kılınacağı ile ilgili bütün bir hadis yoktur. Geleneksel namaz kılış biçimi bir çok hadisin birbirine yamanmasıyla, bu da yetmeyince üzerine "alim"lerin görüşü eklenerek desteklenmektedir. Ve buna karşın geleneksel namazla çelişen hadisler vardır.

4) Peygamberin söylediği rivayet edilen "*benim kıldığım gibi namaz kılın*" sözünü gerçek bile kabul etsek, bunu "*Kuran'a uygun namazı kılın, müşriklerin kıldığı namazı kılmayın*" anlamında söylememiş olduğunu iddia edebilir miyiz? Kaldı ki, ilgili hadisin öyküsüne göre bu sözü Müslüman olmayanlara söylemiştir. Bu söz aynı zamanda "*benim anadilimde kıldığım gibi namazınızı anadilinizde kılın*" anlamına da gelir ki, sünnet savunucularının Arapça namaz dayatmasının çelişkisini gösterir.*

5) Rekât sayıları ile ilgili hadis yoktur. Kuran'da rekattan bahsedilmez. Dahası, Kuran'a göre namazın uzunluğu bir ölçüt değildir. Tersine, *huşuyu/saygıyı* (23:2, 3:43), *tevazuyu* (7:55) ve Allah'ı anmanın ve ululamanın bize olan yararını gözetmeliyiz. Ancak Allah'ı sözle anıp tenzih etmenin çokça (*kesiren*) yapılması teşvik ediliyor (20:33-34, 33:41, 62:10...). 4:102 ayetinde verilen her grubun birer kere secde ederek kıldığı kısaltılmış namaz örneği, cemaatle kılınan namazda en az iki secde olacağı biçiminde yorumlanabilir. Haftanın bir günü öğle namazı toplu kılınmalıdır (62:9-10). Bu namazın 1400 yıl sonra hala iki rekât olarak kılınıyor oluşu büyük olasılıkla herkesin katılması nedeniyle rekât sayısında bir değişiklik yapılamamış olmasındandır. 73:20 ayeti ise namazda Kuran'dan kolay geleni okuyabileceğimiz anlamına gelir (ayrıca bkz. 3:113, 18:27). Bunun yanında birçok dua ayeti bulunmaktadır. Bunlar elbette namazda okunabilir. Namazda dua edilebilir (2:45), bağışlanma dilenebilir (3:17).

6) Namaz ayakta durma/kıyam (2:238, 3:43,113, 4:102,142, 22:26, 25:64, 39:9), eğilme/rüku ve yere kapanma/secde (2:43, 3:43,113, 4:102, 9:112, 22:26, 25:64, 39:9) pozisyonlarında kılınır. Ayetlerde dile getirildiği sıralamadan kıyam-rüku-secde sıralamasının doğru olduğu sonucu çıkarılabilir. Secdenin tanımı 17:107,109 ayetlerinde yapılmıştır.

7) Namaz vakitleri Kuran'da birçok yerde belirtilmiştir. 2:238, 3:41, 11:114, 17:78, 18:28, 20:130, 24:36,58, 30:17-18, 50:39-40, 52:48-49, 76:26 ayetlerine bakınız. Günlük tekrar sayısı belirtilmemiştir. Bu ayetlerden beş yerine dört veya üç vakit anlayanlar da vardır. Hadislere bakarsak Peygamber'in kimi zaman üç, kimi zaman beş vakit kıldırıldığını okuruz ki değişen bir şey olmayacaktır. Orta namazı ikindi veya öğle vakti olarak anlayanlar vardır. Ancak vurgulanması gereken ve Kuran'da vurgulanan her durumda namazın içeriği, anlamı ve düzenliliğidir. Uzunluğu ve tekrar sayısı değildir.

8) Kuran'da namaz için giyim koşulu yoktur. Ancak toplu kılınacak namaz için güzel giyinmek buyrulur (7:31).

9) Namaz için yapılması gereken temizlik Kuran'da tarif edilmiştir (4:43, 5:6). Bu temizliği tekrarlamayı gerektiren koşullar da açıkça belirtilmiştir. Peygamber sünneti olduğu rivayet edilen abdest Kuran'a aykırıdır. Peygamberin böyle bir talimat verme olasılığı yoktur, çünkü

* Konu hakkında ayrıntılı bir inceleme için *Türkçe Kuran, Türkçe Namaz* çalışmama başvurunuz.

Kuran'dan eksiltme yetkisi olmadığı gibi ona ekleme yetkisi de yoktur. Kuran eksiksizdir (6:38-39,114-115).

10) Kıldırının namaz sırasında okuduğu Kuran anlayarak dinlenmelidir (7:204). Kıldırının öğle ve akşam namazlarında sureleri içinden okuması, tüm namazlarda Fatihâ'nın birinci ayetini içinden okuması Kuran'a ve akla aykırıdır. Kıldırının erkek olması gibi bir zorunluluk Kuran'da yoktur. Kıldırının kadın olması fikri zorumuza gidiyorsa kendimize şu soruyu sormalıyız: "Kuran'ın dinine mi uyuyorum, çoğunluğun dinine mi?"

11) Kuran'da bayram, cenaze, tespih, kaza gibi namazlar yoktur. Olmayan namazın nasıl kılınacağı sorusu geçersizdir.

12) Allah Kuran'da namazı bize öğrettiğini söylemektedir (2:198,239). Mantıklı olalım. Kuran'ı okuyup da (2:43,144,198,238,239, 3:17,43,113, 4:43,102,142, 5:6, 7:31,55,205, 8:35, 9:112, 17:109-111, 20:14, 25:64, 29:45, 39:9, 107:4-5) Allah'ın namazın amacını, nasıl kılınacağını öğretmediğini, bu ayetlerin bize yetmediğini söyleyebilir miyiz? Kuran her şeyi ayrıntılı kılmıştır (6:97,114,115,119,126, 7:32,52,174, 10:5,24,37, 11:1, 12:111, 17:12, 41:3,44). Kuşkusuz namaz da bunun içindedir. Gerekmeyen ayrıntıyı sunmadığı için Kuran'ı ayrıntısız olmakla suçlayamayız. Kuran'da hangi kulluk göreviyle ilgili bir *biçim* dayatılmıştır ki, namazın zorunlu tek bir biçimi olsun? Herkesin *kendine özgü* biçimde Allah'ı anacağı 5:48, 22:67, 24:41 ve 17:110 ayetlerinden bellidir. İslam biçimle değil, *özle* ilgilidir. Özümüzün zayıflığını biçimle gideremeyiz.

13) Bütün bunlar cemaatle kılınan namazın, üzerinde uzlaşılan ortak bir biçimi ve uzunluğunun olmasına ters değildir. "Herkes başka başka kılsa cemaat olmaz" demek konuyu saptırmaktır. Başkasının namazının bizimkinden farklı olması, geçersiz olduğu anlamına gelmez. Birinin namazını sınavacaksak ancak Kuran'ın buyruklarıyla uyumlu olup olmadığıyla sınavabiliriz. Bunun ötesinde yargıda bulunamayız.

14) Cuma namazına her inananın katılması gerekir (62:9). Kadınların Cuma namazından uzak tutulması Kuran'a aykırıdır.

15) Kuran'da namazın kabul olması, geri çevrilmesi, iade edilmesi gibi kavramlar yoktur. Namaz, kişinin Allah'a ödediği bir borç değildir. Kişi namazı ve Allah'ın bütün buyruklarını kendisi için uygular (17:15, 29:6, 30:44, 39:41, 41:46, 45:15...). Allah'a yarar sağlamak mümkün değildir. O, gereksinimlerden, almaktan münezzehdir. Kabul kavramının yerini yararlılık kavramı almalıdır.

16) Kuran'da namazın ertelenmesi, kaza edilmesi, birleştirilmesi gibi kavramlar yoktur. Namaz, zamanı belli bir görevdir (4:103). Bu demektir ki kaçırılan namazın telafisi yoktur. Namaz bir borç değildir, "ödenmez", "iade edilmez". Rekat tarifesi, kaza, cem, erteleme gibi kavramları uyduranlar bu ayette belirtilen zaman kavramını sayı kavramıyla değiştirmekteler. 60 yaşında Müslüman olup namaza başladıysanız yapmanız gereken dua edip Allah'ın kıldığınızı namazın verdiği kaybı gidermesini ummaktır (25:70, 39:53).

İddia 2: Hadisler olmadan zekat oranı bilinemez

1) Her şeyden önce "zekat oranı nedir?" sorusunun kökeninde para ve mal harcamaktan duyulan rahatsızlık olabilir. Çünkü ne kadarını vereceğim sorusunun odağı kişinin kendisi, yani mali varlığıdır. Oysa "Kime vereceğim?" sorusunun odağı yardımın ulaşacağı yer, yani ibadetin amacına ulaşip ulaşmayacağı kaygısıdır. Ne kadar vereceğini soran yığınların yanında

kime vereceğini veya başka şeyleri soran duymuyor olmamız bize bir şey söylüyor! Bugün sözgelimi Türkiye’de zekat için bir örgütlenme bile yok. Bugün ihtiyaç sahiplerini saptayıp yardımı ulaştırmak bireysel çabalarla başarılacak bir iş değildir. Amacına ulaşması, toplumda paylaşım ve barışı sağlaması, düşmanlığı azaltması ve verimli olması için öncelikle örgütlü olması gereken bir görevi Müslümanlar kişisel çabalarla yerine getirmeye çalışıyorlar. Ve buna karşın en büyük dertleri zekatın oranı mıdır?

2) Eğer hangi birikimden, kime, ne yöntemle, ne biçimde vereceğimizi biliyor isek ve yalnızca ne kadar verileceği konusuna takıldıysak Kuran’ın bize cevabı, ihtiyaçtan artanı (2:219) olacaktır. Bu yanıt bizi tatmin etmediyse, miktarı koşullara ve vicdanımıza göre belirleyeceğiz. “Akrobaya iyilik edin” buyruğunu duyunca “Nasıl? Ne kadar?” diye sormuyoruz. Yahudilere hayvan kurban etmeleri buyurulunca her türlü gereksiz ayrıntıyı sormalarını Kuran eleştiriyor ve bu işi gönülsüz yaptıklarını söylüyor (2:67-71). Birkaç ayet sonra ise şu soruyla karşılaşırız:

Yoksa siz de resulünüzden, daha önce Musa’dan istekte bulunulduğu gibi isteklerde bulunmak mı diliyorsunuz? Bakara 2:108

İddia 3: Sünnetin iki kaynağı vardır: Kuran ve hadis.

Bu durumda hadislerin hepsinin sahte olduğuna ikna olmuş birisi için sünnetin tek kaynağı olarak Kuran kalıyor. İlginç. Tuhaf bir şekilde, hadis kitaplarından çok daha güvenilir kaynaklar olan Medine Sözleşmesi ve Peygamber’in devlet başkanı olarak yaptığı yazışmaların kopyaları Peygamber uygulaması için öncelikli kaynak olarak kabul edilmiyor. Hadisler hakkında binlerce kitap var, ancak bu ikisi hakkındaki araştırmaların sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor. Hadislere inananlar devlet yönetimi, toplumsal hayat ve hukuk konularının mı; yoksa tıraş, giyim, sofralar kuralları, tuvalet kuralları, alışveriş kuralları gibi konuların mı daha yaşamsal olduğunu kendilerine sorsunlar. İslami bir düzen talep edenler de hadislerde İslami düzenle ilgili hiç bir yol göstericilik olmadığının ayırdına varsınlar.

İddia 4: Sünnet Kuran’ın en iyi yorumudur.

Bu önerme zaten Kuran’ın farklı ve iyi yorumlarının mümkün olduğunu kabul eder. Öyleyse Peygamber’in sünnetini birebir uygulamadan da müminler olma olanağımız vardır. Bu da sünneti zorunluluk olmaktan çıkarır. Kuran “Resulullah’ta sizin için güzel (*hasen*) bir örnek vardır” (33:21) der, en güzel örnek (*ahsen*) demez. Allah Kuran’da kelimeleri rastgele seçmiş değildir! Peki, Peygamber’de neden güzel bir örnek var da, en güzeli yok? Veya neden Allah bu örneği sonsuza kadar yaşatıp insanların örnek almasını sağlamadı? Allah her şeyi ölçüyle yaratmış. Bu, hiçbir şeyi kendi içinde mükemmel yaratmadı demek. Mükemmellik ölçsüzlük demektir. Onun için de Allah’a özeldir. Allah ölçsüzdür. Yarattıkları ise ölçülüdür. Muhammed Peygamber’i örnek alacağımız konu da var, öyküsü anlatılan öteki iyi kulları örnek alacağımız konu da var. Hiç biri diğerinin yerine geçmiyor ki, hepsi ayrı ayrı, payımıza düşen dersi çıkaralım diye anlatılıyor. Çünkü hiç biri eksiksiz değil. Allah düşünmemizi (10:100, 20:128, 67:10...), aramamızı (5:35, 84:6...), yarışmamızı (2:148, 5:48, 21:90...) istemeseydi, taklit etmemizi isteseydi mükemmel bir örnek verebilirdi. Allah’ın gücü Peygamber sünneti dediğimizi yaşatmaya yetmez mi? Allah taklit etmemizi değil, akıl yürütmemizi, ölçüp biçmemizi, yollar aramamızı istiyor. Herkesin kendi yaratılışınca kendisine yol aramasını istiyor (24:41). Yaşam boş bir kağıt, Kuran da elimize verilmiş bir kalem. Bir yol çizmek zorundayız. Kuran bize çizilmiş bir yol vermiyor. Kuran’ın kılavuzluğuyla yolu biz çizeceğiz. Nimetlerin en büyüğü olan aklını kullanmaktan korkup hazır çizilmiş yol arayanlar düş

kırıklığıyla sünnete, din adamlarına başvuruyor. Bu bir sınavsa, kopya çekmeyi veya hesap günü boş kağıt teslim etmeyi kim ister?

İddia 5: Sünnet Kuran'ın tek doğru yorumudur.

1) Sünnetin kaynağı Kuran + Hadis olarak verilmektedir. Bu konuyu bir başka maddede tartıştım. Uygulamada Sünnet = Hadistir. Hadislerin Kuran'ın yorumu olmadığı konusunu da diğer bir maddede ayrıca tartıştım.

2) Kuran'ın tek doğru yorumu var ise ve bu yorum Kuran'ın dışında ise, Allah'ın neden Kuran'ı korumayı seçtiğini ve fakat yorumunu korumadığını açıklamak olanaksızdır.

3) Bu, daha önce bahsettiğim nedenlerle Peygamber'den sonra Kuran'ın uygulanamayacağı anlamına gelir ki, yanlıştır.

4) Peygamber'in yargılamaları Allah'ın ona verdiği bilgelik (hikmet ile Kuran'dan çıkardığı yargılardır (icthāt). Vahyin dışında görüş bildirmesi doğaldır. Yanlışlık bu görüşlerin vahiy sanılması veya vahiy olmadığı bilindiği halde vahye eşdeğer sayılmasıdır. Peygamberin uygulaması Kuran'ın *ilk* uygulamasıdır, *tek* uygulaması değil. Peygamber'in uygulaması ancak kendi yer ve zamanında tekrarlanabilir. Kuran'daki kurallar da dahil bütün kuralların uygulaması koşullara bağlıdır ve akıl girdisini gerektirir. Taklit, akli devreden çıkarır ve çoğu zaman kuralın/buyruğun uygulanmasını, çoğu zaman ise uygulamanın sağlayacağı yararın ortaya çıkmasını olanaksız kılar. Peygamber'i 1400 yıl sonra örnek alma niyetinde olan kişi "Peygamber bugün olsa nasıl karar verirdi" sorusunu sormalı. İslam'ı VII. yy Arabistan'ında donduran anlayışın "Binek üzerinde namaz kılınabilir" buyruğunu yalnızca develere ve atlara uygulayıp arabayı, uçağı, treni, gemiyi bunun dışında tutması gerekir. Sünnet savunucuları neden bu yeni bineklerde namaz kıldıklarını açıklayamazlar. "İcma" açıklamasıyla kendilerini ele verirler. Çünkü bu konuda verilen fetva, sünneti bir tarafa bırakıp tek başına Kuran'dan akli yürüterek yargı çıkarmak zorunluluğunun bir örneği olmuştur. Ne var ki akıl yürütme işi ters yönde, yani var olan uygulamanın sorgulanması biçiminde olmamıştır. Sözelimi kandil, mevlit gibi sünnette olmamasına karşın dine bulaşmış uygulamalar sorgulanmamaktadır. Hadis, sünnet ve icma anlayışıyla kurulan, Kuran'dan yaşamın gerçek sorunlarıyla ilgili yargılar çıkaramayan İslami yapılanmalar bu yüzden hiçbir zaman başarılı olamayacaklardır.

5) Kuran'ı anlamak ve uygulamak için Peygamber'in yorumuna muhtaç isek, bu yorumu içeren kitaplar neden Mushaf'la birleştirilmemiştir? Kuran'ı tek başına anlayıp ilkelerini hayatımıza geçirmek olanaksız ise Mushaf'ın veya çevirilerinin tek başına basılıp yayınlanıyor olmasını açıklamak mümkün değil. Bugüne kadar "sünnet içtihatlı" bir Kuran yayınlanmamıştır. Sünnet savunucuları Kuran'ın orijinalinin veya çevirisinin tek başına basılıp yayınlanmasını, dolayısıyla bunları tek başına başvuru kaynağı olarak kullanan insanların doğru yoldan sapmasını engellemelidirler. Sünnet savunucuları ciddiyeler daha fazla "yıkıma" neden olmamak için sürümde olan Kuran'ları toplatma, Kuran çevirisi sitelerini kapatma kampanyası başlatmalıdırlar.

6) Kaynaklarının neler olduğu tartışması bir yana, Peygamber'in uygulamasının örnek alınması başka, ölçü alınması başka şeydir. Sünneti Kuran'ın yanına ikinci kaynak olarak koyduğunuz zaman onu mutlak ölçü haline getirirsiniz. Bizzat Kuran Peygamber'in uygulamasına *örnek* der (33:21).

7) Şu kısacık listedekilerin hiçbirini görmemiş bir Peygamber'in sözde uygulamalarının bize ne ölçüde örnek olabileceğini kendimize soralım: Devlet, devletler üstü örgüt, endüstri, fosil yakıt, adli sistem, banka, dijital para, çok uluslu şirket, küresel ekonomi, basın-yayın, sanayi,

ateşli silah, biyolojik silah, bilgisayar, telekomünikasyon, uydu, internet, fikri mülkiyet, yapay gıda, biyo-teknoloji, nano-teknoloji... Bunların her birinin hayatımıza girmesi sayısız kitabı dolduracak ahlaki ikilemlere ve hukuksal gri alanlara yol açmıştır ancak Müslümanlar bunları tartışmayarak hem uygarlığın yüzlerce yıl gerisinde kalmış hem de sonsuz yaşamlarını tehlikeye atmışlardır. Çünkü onlara pazar terazisinde hile yapılmamasını öğütleyen hadisler yetmiştir (!). Peygamber'in hayatı karmaşık değildi. Herkesin her işine burnunu sokan veya sokmak zorunda kalan bir devlet ve yaşamın her ayrıntısını belirleyen yasalar yoktu. Peygamber'in sünneti ancak bugünkü yaşamı din ve dindışı biçiminde ikiye bölersek kolay ve geçerli olabilir. Ancak bugüne özgü veya bugün adı değişmiş olan şeyler (köleye "asgari ücretli" dememiz gibi) dindışı sayılırsa hadis ve tarih kitaplarındaki sünnet uygulama olanağı bulabilir. Yaşamı bu biçimde ikiye bölmek düşeceğimiz en büyük hata olur. Hristiyan Reformu sonrası Batı'nın din algısı bu biçimde indirgemeci olmuş ve bunun sonucunda din, yaşamın bütününe kapsayıcı olmaktan çıkmış, tapınaklara sıkışmıştır. 2:286 ayeti gereği Kitaplılardan ders almalı ve onların hatalarını yinelememeliyiz.

İddia 6: Peygamber'in her yaptığı sünnettir, her yaptığı taklit etmeliyiz.

Öyleyse;

Neden ata ve deveye değil de motorlu taşıtlara bindiğinizi,
 Neden elinizi sabunla, kafanızı şampuanla yıkadığınızı,
 Neden dört mevsim sandalet giymediğinizi,
 Neden cam, seramik, paslanmaz çelik, telefon, bilgisayar, saat vs. kullandığınızı,
 Neden doktora, mahkemeye, notere, belediyeye gittiğinizi,
 Neden tuvaletsiz, mutfaksız, toprak evlerde oturmadığınızı,
 Neden deve ticareti yapmadığınızı,
 Neden devlet başkanı olmadığınızı,
 Neden Arap giysisi giymediğinizi,
 Neden Arapça konuşmadığınızı,
 Neden Arabistan'da yaşamadığınızı... açıklayınız.

İddia 7: Hadis, siyer ve mezhep kitaplarının aktardığının dışında yaşayan sünnet de vardır.

Savaşlarla, iktidar ve mezhep kavgalarıyla, ayrılıklarla, işgallerle, göçlerle geçen 1400 yıl boyunca yaşayan sünnetin hiçbir değişikliğe uğramadığını iddia etmek akıl dışıdır. Yaşayan sünnete örnek verilen namazdaki (ister Sünni ister Şii) Allah'tan başkasına seslenişler bunun kanıtıdır. Yaşayan sünnete göre güya Peygamber namazda *Ettehiyatü* okumuş, kendisine seslenmiştir! Bilgi nesilden nesle kayıpsız aktarılsaydı en başta İbrahim'in dini bozulmazdı.

İddia 8: 66:3 ayeti Peygamber'e Kuran dışında vahiy geldiğinin kanıtıdır.

Bu ayette Peygamber'e eşlerinin yaptıklarının Allah tarafından bildirildiği /haber verildiği söylenir. Bu iddia sahipleri Allah'ın birisine bir şeyi haber vermesi kavramını dar kapsamda anlıyorlar. 9:14 ayetindeki "Allah onlara sizin ellerinizle azap etsin" ifadesine dikkat ediniz. Bu ifadede Müslümanlara olağanüstü güçler verilmesi, haşa onların Allah'ın işine ortak olmaları söz konusu değildir. Kuran'a göre her şey Allah'tandır. "Kitap'ı Allah öğretir" veya "kalemle yazmayı öğretti" (2:282, 96:4) ifadeleri Allah'ın hepimize ayrı ayrı vahiy verdiği anlamına gelmez. Çoğumuza kalemle yazmayı ilkokul öğretmenimiz öğretmiştir. Ne var ki 96:4 ayeti Allah'ın öğrettiğini söylemektedir. Öyleyse 66:3 ayetinde "Allah'ın haber vermesi" neden vahiy

anlamına gelmek zorunda olsun? Yine 2:239 ayetinde “bilmediğiniz şeyleri size öğrettiği şekilde Allah’ı anın” ifadesi her birimize vahiy geldiği anlamına gelmez. 5:4 ayetinde ise insanın avcı hayvanları “Allah’ın ona öğretmesiyle /bildirmesiyle” yetiştirdiği anlaşılır. 2:222 ayetinde erkeklere “Allah’ın emrettiği yerden eşlerine varmaları” söylenir. Kuran’da cinsel ilişkinin biçimiyle ilgili hiçbir yönerge olmamasına karşın bu ifadenin kullanılması, her yetişkinin doğal olarak bildiği yolun anımsatılması anlamına gelir. Çünkü insanın bildiği her gerçeği zaten Allah bildirmiştir. Dolayısıyla 66:3 ayeti de Peygamber’e bu konuda ayrıca vahiy geldiği anlamına gelmez. 66:3 ayetinde *nebe* (N-B-A) eyleminin kullanılmasının bu haber verişin vahiy biçiminde olduğu izlenimi uyandırıyor. Ne var ki bu bilgi doğrudan vahiy yoluyla gelmişse bile bu durum Peygamber’in Kuran dışında yasa ve yorum bildiren veya geleceği bildiren vahiy aldığını göstermez. Burada kendisine eşlerinin onun arkasından yaptıkları bir işin haberi ulaşıyor.

İddia 9: 16:44 ayeti Peygamber’e zikir adında ayrıca vahiy geldiğinin kanıtıdır.

Ayetin kendisinde zaten bu “zikr”i insanlara bildirmesi isteniyor. Zikir (hatırlatma/ hatırlatıcı) Kuran boyunca Kuran anlamında kullanılıyor (3:58, 7:2, 12:104, 15:6-9, 21:50, 36:69, 41:41-42, 43:43-44).

İddia 10: Buhari 600 bin hadis toplamış, bunların 4 binini yazmıştır. Yani kendisi hadisleri çok sıkı bir elemekten geçirmiştir.

Belli ki matematik bilmiyorsunuz. 600 bin hadisi toplayacak zamanı olduğunu varsayalım, bunları kağıtlara yazmaya kalkarsa Buhari’nin yanında bir kamyon (veya onlarca eşek) gezdirmesi gerekir. Nerede kaldı bunları okumak ve ayıklamak? Elinizde Kuran gibi 114 sureyle başlamış, 114 sureyle bugüne ulaşmış pırıl pırıl bir kitap dururken bu çaba niye? Buhari bunların %99’unu neye göre ayıklamıştır? Yalnız dört kişi binlerce hadisi nasıl ezberlemiştir? Duysanız hakiki olduğunu düşüneceğiniz hadisleri de elemediğini nereden biliyorsunuz?

İddia 11: Hadisleri aktaranlarla Kuran’ı aktaranlar aynı kişiler. Hadis inkarı Kuran’ı da inkar etmeyi gerektirir.

Öyle bile olsa bu, hadis ve Kuran’ı eşit mi yapar? Ki öyle değildir.

1) Hadisleri aktaranlarla Kuran’ı aktaranlar aynı kişiler değildir. Kuran Peygamber hayattayken yazılmış (25:5, 11:1, 68:1, 80:13, 98:2...), hadisler ise en iyi ihtimalle 200 yıl sonra yaşamış bir avuç adam tarafından yazılmıştır. Sözgelimi Buhari’nin söylentilerinin yarısı Ebu Hureyre, Enes, Abdullah ve Ayşe’ye dayandırılır. Bunların Kuran’ı da kaleme aldığını iddia eden söylenti yoktur. Büyük olasılıkla ilk mushaflar Peygamber hayattayken çoğaltıldı. Yazılı bir metnin aktarılmasındaki isabet elbette farklı olacaktır. Hadisler “Kuran yetmez” diyen İmam Şafi’nin izinden gidenler tarafından en iyi ihtimalle 200 yıl sonra yazıya geçirilmiş. Gelenekçi kaynaklara göre ilk yüzyıllarda birçok Kuran yazması vardı ancak hiç hadis derlemesi yoktu.

2) Kuran bir iki harf istisnası dışında herkes tarafından aynı şekilde aktarılırken, aynı hadis farklı kitaplarda farklı şekilde yer alır.

3) Bu iddianın sahibi Kuran ayetleri için de isnat zinciri aramalıdır. Hiçbir ayet için isnat zinciri yoktur. Bu iddianın sahibinin ölçütlerine göre Kuran'ın kendisi uydurmadır!

4) Bu iddianın sahibi aslında Kuran'a değil, Kuran'ı bize ulaştıran insanlara güveniyor. Bu insanlara olan güveni sarsılırsa kutsal kitabına olan güveni de sarsılacaktır. Bu iddianın sahibi ilginç bir şekilde hadisleri kurtarmak uğruna Kuran'ın üzerine kuşku düşürmekten çekinmiyor. Bu iddianın sahibinin Allah'ın Kuran'ın korunmuş olduğu sözüne de (15:9, 18:27) güvenmiyor olması gerekir. Bunun üzerinde düşünelim. Bu iddianın sahibi her şeyi bir tarafa bıraksın, tam olarak neye güvendiğini kendisine sorsun.

İddia 12: Allah hadis kitaplarını da korumuştur.

Peki, uydurma, birbirini nesih eden hadisleri, hadis yazmayı yasaklayan hadisi neden korumuş? Bizi yanıltmak mı istiyor?

İddia 13: Allah'ın Kuran'ı koruduğunu bildirilmesi, Sünnet'i korumayacağı anlamına gelmez.

Bu iddia sahibini önce biraz mantık dersi almaya sonra da Kuran'ı daha dikkatli okumaya davet ediyorum. 17:36 ve 22:24 ayetlerine bakınız.

İddia 14: İctihat yapmak için Kuran yetmez, hadislere bakılmalıdır.

Aslında bu mantıkla icthad yapmak için hadis de yetmez. Nitekim hadiste de istediği icthadı bulamayan kişi bu sefer sahabenin icthadına, o da yetmeyince geçmiş ulemanın icthadına, o da yetmeyince çağdaş ulemanın icthadına bakıyor. Bu zincir böyle sonsuza kadar gidiyor. Kendi başına icthad yapmamak, Kuran'ın buyurduğu gibi aklını kullanmamak, iyileştirici iş yapmamak için elinden geleni yapıyor. Kuran'dan icthad yapmak olanaklıdır. Kuran din bilginlerine değil, tüm insanlara indirilmiştir.

İddia 15: Kuran'ı anlamak gereksizdir. Bize gereken yalnızca sünnettir.

= "Allah'ı anlamak gereksizdir. Bize gereken yalnızca Peygamber'dir".

İddia 16: Hadis inkarcılarının atıfta bulunduğu ayetler Müslümanlarla değil, müşriklerle ilgilidir.

Bu iddia iki mantık hatası içerir.

1) Kimin Müslüman, kimin müşrik olduğunu bize kim söyleyecek? Allah'a ortak koşturmak "Ben Müslüman'ım" demek kadar kolaysa, Kuran'ın yarısından çoğunun şirkle ilgili olmasının anlamı nedir? Bu mantıkla her günah işleyeni müşrik yapabilir, iki sözcüğü telaffuz eden her istismarcıyı Müslüman yapabilirsiniz.

2) Kuran büyük çoğunlukla onu Allah sözü olarak kabul edenler tarafından okunur. Kitap'taki hiç bir olumsuz örneği, eleştiriyi muhatap almadan, özeleştiriyi yapmadan okumanın anlamı yoktur. Örneğin 12:40 ayetini üstüne alınan bir Allah'ın kulu yok! Sanki bu ayette hayaletlerden söz ediliyor. Bu şekilde okuyan kişi hatalarını fark edip kendini

düzeltemeyeceği, geliştiremeyeceği için onun yol göstericiliğinden faydalanamaz. Bu kişi için Kuran adeta bir şiir kitabına döner. Kuran bizden onu *okumamızı değil, ondan ders almamızı* ister. Kuran, onu anlayan için yol göstericidir, anlamayan için değil. Bu iddia, sahibine Kuran'ın yol gösterme olanağını ortadan kaldırır.

25:31 ayetinde “Her peygamber için, suçluların arasından düşmanlar ortaya çıkardık” denir. Gelenekçi anlayıştan emin olanlar, her peygambere daha hayattayken musallat olan bu düşmanın ne/kim olduğunu ve hangi yöntemlerle çalıştığını düşünmelidirler. Şeytanın doğru yol üzerinde oturduğu, her yönden yaklaştığı ve eylemini tek bir araç veya yöntemle sınırlamadığı unutulmamalıdır.

İddia 17: Kuran’a aykırı olmayan hadisler hakikidir. Piyasada sahte para var diye sağlam paralar tedavülden kaldırılmaz.

1) Kuran’a aykırı olmaması, bir sözün Peygamber sözü olduğu anlamına gelmez. “Kuran’a aykırı olmayan” sözleri biz de üretebiliriz. Hatta atalarımız üretmiştir. “İyilik eden, iyilik bulur” gibi... Bu varsayım, doğru görünen her özlü sözün altına Peygamber’in imzasının atılmasını meşru kılıyor. Buda’nın, Lao Tzu’nun, Konfüçyüs’ün sözlerinin altına da...

2) Kuran, kendisinden başka din kaynağı kabul etmiyor. Hal böyleyken, Kuran’a bir şey eklemek, onun yanına bir söz koymak olanaksızdır. Ne kadar güzel, doğru, ilham verici olursa olsun Kuran’a dini kaynak olarak bir söz eklenemez. Konu dinin kaynağını aramaksa, Kuran dışında her şey Kuran’a aykırıdır.

3) İnsan sözü olan hadisler Kuran’a uygun olan ve olmayan diye ayıklanabiliyorsa, bir kısmının Allah sözü olduğunu bildiğimiz Tevrat ve İncil’in ayıklanması neden teklif bile edilmiyor? Bu mantıkla Veda’lardan Pitaka’lara kadar her dinsel metni ayıklayıp tabi mi olacağız? Hadisleri en iyi olasılıkla ancak “doğru söz” veya “yanlış söz” olarak ayırabiliriz. Bu durumda bile bunlar Peygamber’in sözleri değil, anonim söz olarak kabul edilmeli, atasözlerinden daha fazla geçerliliği olmamalıdır.

İnancınıza ve sonsuz yaşamınıza banknot kadar değer veriyor, paranızı attığınız riske dininizi de atıyor iseniz hesap günü bir sürprizle karşılaşabilirsiniz.

İddia 18: Buhari’nin kitabındaki uydurma ve zayıf hadisler ayıklandığında çelişkiler ve farklılıklar asgariye inecek, sorun çözülecek.

1) Kime göre, neye göre *asgari*? Buhari zaten bunları ayıkladı, şu andaki çelişkiler zaten asgari düzeyde desem, bunu nasıl çürütürsünüz? Bu nesnel bir ölçüt değildir. Müslümanlar asgari çelişkiyle mi yetinecek? İncil’in özü uzlaşma değildir, apaçık gerçeklerden emin olmaktır (17:105). Nasıl çeviri konusu dilbilimcilerin konusu ise, hadislerin hakikiliği konusu da tarihçilerin konusudur, din bilginlerinin değil.

2) Hadisler İslam’ın kaynağı ise, İslam’a girmek isteyen birine “Durun, İslam’ın kaynakları 1400 yıl sonra daha yeni hazırlanıyor, daha sonra gelin” mi diyeceğiz? Daha iyi bir itibarsızlaştırma planınız var mı?

3) Kalem 68:37-38 ayetleri tam olarak bu tezi çürütmektedir:

“Yoksa bir kitabınız var da onu mu okuyorsunuz? Hoşunuza giden her şeyi onda beğenip seçiyorsunuz [tehayyerune] ?”

Hayr eylemi iyisini seçmek, beğenmek anlamına gelir. Allah'ın kulları arasından Musa'yı seçmesi (20:13), Musa'nın kendi toplumundan on iki önder seçmesi (7:155) aynı sözcükle anlatılmıştır. Hadislerin arasından iyilerini seçme işi tam olarak *hayr* eylemine denk gelir. Yine aynı sözcüğün kullanıldığı 33:36 ayetinde insanların Kuran'ın yargılarının ötesinde seçip beğenme hakları olmadığı bildirilir.

İddia 19: Hadis inkarcıları hadis yazmayı yasaklayan hadisi tüm hadisleri inkar için gerekçe yapıp kendileriyle çelişiyorlar.

Hadis “inkarcıları” bu hadisi, hakiki olduğuna inandıkları için değil, hadis kitaplarının nasıl kendileriyle çeliştiğini, kendilerini yalanladıklarını göstermek için vurguluyorlar. Kendisiyle çelişenler, kendi savundukları öğretilere karşı gelenler hadis savunucularıdır! Tek çelişki konusu bu değildir. Hadis kitapları birbirini ve Kuran ayetlerini yalanlayan öykülerle doludur. Ömer, Ebu Bekir gibi kişilerin biyografileri hadis yazımını yasaklama, yazılmış hadisleri imha etme ve yalanlama öyküleriyle doludur. Hadis savunucuları için inandıkları şeyle çelişen bu bilgileri yalanlamaktan başka çıkış yolu yoktur. Bunların yalanlanmasının mantıksal sonucu ise yukarıda sayılan nedenlerden dolayı geriye kalan tüm söylentilerin yalanlanmasıdır.

Peygamber hadis yazımını yasaklamış mıdır?

Hayır

Neden en eski hadis kitabının Peygamber'den iki asır sonra yazıldığını açıklayınız.

Evet

Neden Peygamber'in yasakladığı bir şeyin peşinden gittiğinizi açıklayınız.

İddia 20: Hadisleri reddetmenin hükmü uydurma ve *sahih* oluşlarına göre değişir.

Bu bir döngüsel mantıktır, safsatadır. Peki, uydurma ve *sahih* oluşuna kim karar veriyor? Yetkililer. Kimin yetkiye sahip olduğuna kim karar veriyor? Allah'tan vahiy alan veya zamanda yolculuk yapan bir hadis uzmanı yok. Her akli başında, okuryazar kişi hadisleri değerlendirebilir. Hadis usulünden önce mantık kurallarını ve safsataları öğrenmek gerekiyor.

İddia 21: Hadis inkarının hükmü konusunda kesin bir yargıya varmak zordur.

“Kuran'a inanıyorlar, o halde Müslümanlar” demek zor mudur? Kuran'dan başka ölçüt yoktur (4:166, 13:43).

İddia 22: Hadis inkarcıları Peygamber'in sözlerini küçümsüyorlar.

Yine döngüsel mantık! Hadis külliyatı Muhammed Peygamber'in sözleri değildir ki, Peygamber'in sözleri küçümsensin. Tersine, hadis külliyatı Peygamber'e, daha da kötüsü Allah'a hakaretle doludur!

İddia 23: Hadis inkarcıları Peygamber'i postacı düzeyine indirgeyip aşağılıyorlar.

1) Bu iddia aslında iddia sahibinin Kuran'a bakış açısını belli ediyor. Kuran, okunması gereken bir büyümlü metin değil, *yaşama geçirilmesi* gereken bir mesaj. Postacı size mesajı verir ve gider. Elçi ise sizi uyarır, mesajı kendisi de yaşama geçirir (2:129). Peygamber'i görmemiş kişiler olarak yaşama geçirmesine tanıklık etme fırsatımız yoktur. Bize yalnızca Kitap'ı bırakmıştır ve bunu yaparken içi rahattır. Ancak Elçi'nin bu kadarla kalmayıp doğaüstülükler sergilemesini bekliyorsanız Kuran size gerekli cevabı vermiştir (6:37,107, 13:27, 21:5, 29:50,51, 39:41).

2) Bunu kabul ettiğimizi varsaysak bile, "Allah'ın postacısı" olmak küçümsenecek bir şey midir, onurlandıran bir övgü mü?

İddia 24: Hadis inkarcıları azınlıktadır, marjinaldir, ciddiye alınmamalıdır. Doğru söyle-seler zaten çoğunluk olurlardı. Herkes/çoğunluk aynı anda yanılıyor olamaz.

Bu savı Kuran çürütür:

Şöyle de demeyesiniz: "Daha önce atalarımız şirke batmıştı. Biz de onların ardından gelen bir soyuz. Gerçeği çiğneyenler yüzünden bizi helak mi edeceksin?"
Araf 7:173

Urvet (kulp) sözcüğü ad biçimiyle Kuran'da yalnızca iki yerde geçer:

... Her kim tağuta sırt dönüp Allah'a inanırsa hiç kuşkusuz sapasağlam bir kulpa yapışmış olur. Kopup parçalanması yoktur o kulpun. Bakara 2:256

Böylelerine, Allah'ın indirdiğine uyun dendiğinde şu cevabı verirler: "Hayır, biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye inanırız." Peki şeytan onları, alevli ateşin azabına çağırılmış olsa da mı? Güzel düşünüp güzel davranarak yüzünü Allah'a teslim eden, en sağlam kulpa yapışmıştır. ... Lukman 31:21-22

Ataların yolunu izleyip sayı çokluğuna güvenenlerin sağlam kulpa tutunmadığı kesindir. Ayrıca 6:116, 19:73,95, 41:4, 26:158, 11:17, 25:50, 26:103, 28:78 ayetlerini inceleyiniz.

İddia 25: Hadis inkarcıları sevimsiz, sert üsluplu kişilerdir. Bunların suratlarında meymenet yoktur. Bir kere mümin adamın yüzü güleç olur, nurlu olur.

Kuran'da doğru yolda olanların nitelikleri arasında fiziksel özellikler, karizma, üslup, taraftar sayısı ve itibar sayılmaz. 63:4, 6:112-113, 19:73, 26:111, 45:23 ayetlerini inceleyiniz.

İddia 26: Yalnızca Kuran'ı izleyenler dini kuşa çeviriyorlar.

Bunu diyen, Kuran'a "kuş" dediğinin ayırında mıdır? Bunu diyen *Allah sözünün* ne demek olduğunun ayırında değil, onun sözlerini hakıyla takdir edemiyor (22:73-74). Öyle görünüyor ki, Kuran'a kuş diyenlerin kendileri İslam'ı namaz, zekat, oruç ve hacdan oluşan bir pakete, "kuşa" çevirmişler.

De ki: "Bana, Allah'tan başkasına kulluk etmemi mi emrediyorsunuz, ey cahiller!?"
Andolsun, sana da senden öncekilere de şu vahiy edilmiştir: Eğer şirke saparsan

amelin kesinlikle boşa çıkar ve mutlaka hüsrana düşenlerden olursun. Başkasına değil, sadece Allah'a kulluk/ibadet et; şükredenlerden ol! Allah'ı, kadrine/şanına yaraşır şekilde tanıyamadılar. Zümer 39:64-67

Dediler ki: "İlahlarınızı sakın bırakmayın! Ved'di, Süva'ı asla bırakmayın! Yeğus'u, Yeuk'u, Nesr'i de bırakmayın!" Nuh 71:23

Dikkat ediniz, 71:23 ayetinde ve öncesinde inkarcılar Allah'a kulluğu açıkça reddetmiyorlar. Ancak Allah'ın yanında kulluk ettiklerini bırakmak istemiyorlar, sorun budur.

İddia 27: Yalnızca Kuran'ı izleyenler doğru yolda değildir.

Elimizi vicdanımıza koyalım. Yalnızca Kuran'ı izleyen, aklıyla Allah'a teslim olan birine sırtımızı dönmek, onu yalnız bırakmak, kınamak, hatta onu inkarcı bellemek Allah'ın buyruklarına uygun mu? Allah Müslümanlara bölünmeyi yasaklamıştır. Mezhepçilik, cemaatçılık, farklı düşünene düşmanlık etmek doğru yol değildir (6:65,159, 23:52-53, 30:31-32).

İddia 28: Kuran'ı tek başına anlayamazsınız. Bazı kelimelerin anlamını bilmek için Arap tarihi bilmek gerekir. Bunları inkar edebilir misiniz?

İnsanlığın tüm bilgi birikiminin Kuran'dan oluştuğunu savunan yoktur. Arap dili, tarihi, coğrafyası Kuran'ı daha iyi anlamayı sağlayabilir. Ama kimse bunların din kaynağı olduğunu iddia edemez.* Aradaki ayrımı anlamak gerek. Aynı şekilde pozitif bilim de tüm evreni ve dolayısıyla Kuran'ı daha iyi anlamamızı sağlayabilir. Ama bu bilgiler dinin ikincil kaynağı değildir. Apaçık olan bir kitabı daha iyi anlamak için hadisler, menkıbeler, söylentiler gibi doğrulanamayan şeylerin peşinden gidemeyiz. Somut gerçeklerin peşinden gideriz ki bunlar da dinin ikincil kaynağı değil, Kuran'ı anlama çabasında bir katalizör, bir araç olurlar. Yine anlayamadığımız kısımlar var ise, ki kesinlikle olacak, bunlardan sorumlu tutulmayacağız (3:7). Kuran'ı anlama çabası "Vardık mı?" sorusunun sorulmadığı bir yolculuk olmalıdır (4:82, 7:169, 47:24, 73:4).

İddia 29: Yalnızca Kuran'ı savunanlar mezhepleri reddediyorlar ama kendileri de bir mezhep.

"Kuran mezhebi" diye mezhep olmaz. Kuran'ın yolundan giden herkesin adı Müslüman'dır. Kendi hiyerarşisini, resmi içtihadını oluşturan ve kendisine mezhep diyen grup var ise ayrı. Ama yalnızca Kuran'ı esas alan bir dini savunmak mezhepçilik, ayrılıkçılık değildir. Kuran birleştiricidir. Kuran'a eş tutulan kaynaklar ise ayırıcıdır.

İddia 30: Yalnızca Kuran'ı savunanlar kendi aralarında bile birlik sağlamış değil. Namazı, orucu, zekatı farklı farklı yerine getiriyorlar. Birden fazla doğru yol olamaz.

Tek tiplik farklı, birlikte hareket etmek ve dayanışmak farklı şeylerdir. Uygulamada, içtihatta tek tiplik gerekli değildir. Ancak anlayış farklılıklarını yenmenin, farklı fikirleri yarıştıran en

* Konu hakkında ayrıntılı bir inceleme için *Türkçe Kuran, Türkçe Namaz* çalışmamı başvurunuz.

güzelini izlemenin tek yolu tartışmaktır. Allah bize bunu buyurur (3:159, 39:18, 42:38...). Farklı fikirleri dışlayıp, aforoz edersek tartışmayı daha en başından bitiririz. Kuran'ın hiç bir yerinde tahammülsüzlük özendirilmez. Kafirlerle karşı bile. Namaz birlikte kılındığında ortak bir biçim izlenebilir. Sahuru farklı saatlerde yapan insanların iftarı paylaşmasına bir engel yoktur. Zekatı kimin ne oranda, ne biçimde verdiği konusu bir ayrılık bahanesi olamaz. Farklılıklar iyilikte, zulme karşı direnişte, ortak bir amaçta birleşmeyi engellemez. Yine aynı noktaya geliyoruz. Müslümanlığı namaz, oruç, zekat, hac dörtlüsüne indirgeyenler, birlikteliği ve uyumu yalnızca bu dördü hakkında düşünebiliyorlar. Oysa birliktelik yardımlaşmada (42:39), yarış ise iyilikte olmalıdır (5:48).

İddia 31: Din bir uzmanlık alanıdır, öyle her isteyen fikir bildiremez. Yalnızca Kuran'ı izleyenlerin çoğu dinsel eğitim almamıştır. Biz din bilginleri bu işe yıllarımızı verdik, bizim sözümüz dinlenmeli.

1) Demek ki İbrahim Peygamber kendisine vahiy gelmeden tanrı heykellerini kırarak haddini aşmıştır! Cennete girmek uzmanlık mı istiyor? Allah yol göstereceği kulundan önce ilahiyat okumasını mı istiyor? Kuran'da din eğitimiyle ilgili olabilecek üç ayet var. İki Kuran'dan önceki kitaplarla ilgili (16:43, 21:7). Ötekindeyse (9:122) dinde derin bilgiler edinenlerin öbür Müslümanları uyarmasından söz ediliyor. Dinde derin bilgiler edinmek ilahiyat okumayı gerektirmez. Ayrıca bugün din adamı kimliği taşıyanlar dini metinler dışındaki alanlarda çok geriler. Sözelimi ekonomiyi anlamadan infak, faiz gibi konularda iyi niyetle içtihat yapmaya çalışıyorlar. Bu da ekonomiyi anlayanları tatmin etmiyor, İslam'ın çağdışı olduğu düşüncesini besliyor. 57:27 ayetine dikkat ediniz.

2) Akademik ortamdaki farklı fikirlere tahammülsüzlüğün toplumda yaygın olarak bilinmemesi sonucu bu iddianın kulağa iyi gelebilir. Üniversite ortamında aykırı fikirlere verilen kredi son derece sınırlıdır. Yerleşik geleneği toptan reddeden bir akademisyenin hadis, siyer gibi derslerin, bin yıllık kitapların okutulduğu ilahiyat fakültelerinde barınması veya geçimini bu işten sağlaması neredeyse olanaksızdır. Çünkü bu durum kişinin ilahiyat programlarını baştan aşağı sorgulamasına neden olacaktır. Zorlayıcı, ezberci bir eğitimin tornasından geçmiş kişilerin özgür düşünebilme yeteneklerinin gelişmesi düşük bir olasılıktır. Bu bağlamda evet, yalnızca Kuran'a bağlı kalanların ilahiyatçı olmaması/kalmaması rastlantı değildir.

3) Dinin sözüm ona bir uzmanlık gerektirmesi, bu uzmanlığın dünyevi nimetlerinden yararlanan uzmanların işine gelir. Bu sakat yaklaşım ister istemez bilginin "avam"a açılmaması, üniversite, tasavvuf vs. çevrelerde yalıtılması ve kimi zaman ayrıcalıklı bir bilgin sınıfının oluşması sonucunu doğurur. İlginçtir, binyılların zulmünü besleyen içrek (batini/ezoterik) örgütlerin başlangıcı da kısaca böyle olmuştur. İslam'ın din adamı sınıfını kaldırdığı öne sürülür. Bu ancak Kuran'ı herkesin okuyup anlayabileceğini kabul etmekle olanaklı olur.

4) Kuran ayetlerine bizim anladığımızın dışında bir anlam veren bir din bilginini, fikirlerini eleştirel olarak değerlendirmeden, bizden iyi bildiği varsayımıyla izlediğimizde Allah'a mı daha çok inanmış oluruz, din bilginine mi?

Din, din adamlarına bırakılamayacak kadar önemli bir konudur!

İddia 32: Yalnızca Kuran'ın yettiğini savunanlar bunu anlattıkları kitaplar yazarak kendileriyle çelişiyorlar. Kuran tek başına yetseydi bunu anlatabilmek için kitap yazmaya gerek olmazdı.

Yine bir mantık hatası... Gerçeği arayana Kuran elbette yeterlidir. Bu kitaplar üstü kapalı veya açıklanmaya gerek duyan Kuran'ı açıklamak için değil, Kuran'la uyarmak ve hatırlatmak için, Kuran'a çağırmak için, herkesin Kuran'ı kendisinin okuyup anlamasını özendirmek için yazılıyor. Yalnızca Kuran savunusu yapan biri Kuran'ı ancak kendilerinin anlayabileceğini öne sürmedikçe bunda yanlış bir şey yoktur, sadece "çağır" diyen mesajın gereğini yerine getirmiş olur. Bu kitaplar yukarıdaki iddianın sahiplerinin yapmadıklarını işi, yani Kuran'a yönelmeyi hatırlatmak için yazılıyor. Sözgelimi okumakta olduğunuz bu kitapta yeni bir bilgi yoktur. Bu kitap zaten ortada olan gerçeğin parmakla gösterilmesidir.

İddia 33: Yalnızca Kuran'ı izleyenler reform gibi masum nitelemelerle İslam'a saldırıyorlar. Bugün Peygamber'i reddediyorlar, yarın Kuran'ı reddedecekler. İslam hiç bozulmamıştır. İnsanların dinini rahat bıraksınlar.

Yahudilerin dini daha Musa hayattayken, Hristiyanların dini ise iki asır içinde bozulmuş. İslam'ın kaderinin farklı olması için bir neden yaratmamız, çalışmamız gerekmez mi? Allah herhangi bir ümmetin doğru yol üzerinde olmasını sağlamayı garanti etmemiş. Bilakis, Peygamber'in hesap günü tek şikayeti ümmetinin Kuran'ı terk etmesi/dışlaması olacaktır. 25:30 ve 57:16 ayetleri üzerinde düşününüz. Emeviler döneminde İslam kaçırılıp hapsedilmiş. Hala hapistir. Onu ancak hapishanesinde ziyaret edenler gerçekte neye benzediğini görüp anlayabilir. Şehre dönüp İslam'ın hapiste olduğunu, onu özgürlüğüne kavuşturmak gerektiğini söyleyenler ironik bir biçimde İslam'ı kaçırmak istemekle suçlanmaktadırlar.

Batı uygarlığından İslam'a yapılan saldırılar hemen her zaman hadis ve siyer kitapları üzerinden olur. Kuran'ı hakkıyla takdir edemeyenlerin inanıp din kaynağı bellediği bu kitaplar Allah ve Peygamber hakkında iftiralarla, çelişkilerle, yalanlarla doludur. [İslam = Kuran + Sünnet + ...] dediğiniz zaman İslam düşmanlarının eline bitmez tükenmez bir malzeme veriyorsunuz. Onlara da adeta boş kaleye gol atmak düşünüyor. Öte yandan Kuran'a saldırmak o kadar kolay değildir. Hadisler yüzünden ayetlerin anlamı üzerinde yapılan değişiklikler bazı saldırılara ortam yaratıyor. Kuran kendisine yapılan bütün suçlamalara yanıt verebilen bir kitap. Ancak bunu başaracak olan Müslümanlar. Ve ancak hurafeleri bir kenara bırakıp Kitap'ımızı öğrenmeye başladığımızda bunu başarabiliriz.

İslam'ın bozulmadığını iddia edenler aslında bu davranış biçimleriyle onu her türlü bozulmaya açık hale getiriyorlar. Şöyle ki; mantıklı nedenlere dayanmadan, kanıt sunmadan herhangi bir kaynağın güvenilir olduğunu iddia etmek, toplumu sahte kaynaklara karşı tamamen savunmasız bırakacaktır. Sahte kaynak üretmek isteyen kötü niyetliler, ürettiklerinin sorgulanmayacağını, ağır bir sınamadan geçirilmeyeceğini bildikleri zaman bu onlar için bir teşvik olur. Metne "*bu Allah katındandır*", "*bunu Peygamber söyledi*", "*bu metne inanmayan kafirler çıkacak, onlara uymayın*" gibi birkaç kaçış ifadesi ekleyerek istedikleri hikayeyi yazabilirler. Nitekim yazmışlardır.

Ters giden bir şeylerin düzeltilmesi gerektiği yazılıp çizildiğinde dört elle "Ümmetim yanlışlık üzerinde uzlaşmaz" hadisine sarılanlar oltayı nasıl yuttuklarının ayırdına varmalıdırlar. Kuran'ın yanına eklenen kitaplarda, her türlü uyarıya ve iyileştirme önerisine direnmek için gereken aygıtlar hazır edilmiştir. Kuşkusuz kötüye kullanılmayan hiçbir iyileştirme girişimi olmamıştır. Yalnızca Kuran ilkesi de istisna değildir. Tuzağa düşmemek ve bir aşırılıktan

ötekine, bir yanılgıdan öbürüne düşmemek için gereken öğüt yine Kuran'ın içindedir. Bütün yazılanlar ve çizilenler, iş ve oluşlar dönüp dolaşıp şu ayırimda kendini gösterir: Allah'ın sözüne güvenmek veya güvenememek.

III. Sonuç

Hadise, siyere, sahabe biyografilerine, eski zaman ulemasının görüşlerine harcanan çaba Kuran'ı anlamaya ayrılıysaydı bugün çok daha aydınlık günlerde olurduk. Sünnet bile en yakın iki kaynaktan, yani Medine Sözleşmesi ve Devlet Başkanı'nın diplomatik yazışmalarından araştırılmamış, kim olduğu belirsiz adamların iddialarının peşinden gidilmiştir. Peşinden gidilen gerçekten Sünnet olsa yine iyiydi! Sünnet diye ağızlara ve kalemlere dolanan şey; sonsuz yaşamımıza en küçük katkısı olmayacak, ayyuka çıkmış adaletsizliğe ve kahra en küçük bir iyileşme getirmeyecek olan ipe sapa gelmez ayrıntılar ve Yahudi geleneklerinin bir karışımıdır. Müslüman olduğunu söyleyen on kişiye sorsak çoğu Fatiha'nın anlamını, onu da bırakın Rahman'ın anlamını söyleyemeyecektir. Ama sağ ayak, sakal gibi bir iki sözde Peygamber sünneti, bir iki uydurma hadis kulağına ilişmiştir.

İslam, din adamlarının elinde namaz, oruç, zekat ve hacca indirgeniyor. Oysa din bütüncül bir ahlaki değerler sistemidir. Yaşamın anlamı, amacıdır. Kuran'ı okuyan bunun ayırımına çabucak varır. Yaşam bir sınav olduğu kadar okul, yarış veya çaba olarak tanımlanmayı da hak ediyor. Her gün bir şeyler kazanmamız, bir şeyler öğrenmemiz gerekiyor. Her Cuma hutbesinde hadis okunur. Bir Cuma hutbesi duyamazsınız ki, bir ayetin anlamı üzerinde düşünceler üretilsin, Kuran'dan cemaat dağılınca yaşamında uygulayabileceği bir yargıda bulunulsun. Bu durumdan rahatsız değilseniz ne mutlu size. Yolunuz açık olsun. Yalnızca Kuran'ı izleyenlerin bu duruma itirazı var.

İşin iç yüzünü daha iyi anlamak için suç biliminde olayları çözmek için sorulan ilk soruyu soralım:

“Bu işten kim kazançlı çıkıyor?”

Kuran'ın yanında Sünnet'i pazarlamaktan kim kazançlı çıkıyor? Kuran'ın mesajını perdelemek ve bulandırmak isteyenler, Kuran'ın evrenselliğini inkar etmek isteyenler, Muhammed'i aşağılamak isteyenler, Arap ulusçuluğu yapanlar, din adamlığından ekmek yiyenler, ilahiyat akademisyenleri, Kuran kursu hocaları, Arapça kursları, imamlar... Buna karşılık yalnızca Kuran düşüncesinden kim kazançlı çıkıyor? Ticari ve politik olarak hiç kimse. Burada bir kazanç kapısı yok. Her doğru düşünce onu kötüye kullanmak ve sömürmek isteyenleri de doğurur. Yalnızca Kuran anlayışını bir mezhebe çevirmek ve yeni bir çekişmeye yol açmak isteyenlerin varlığını kabul etmeliyiz. Ancak bu çoktan onlarca öbeğe bölünmüş Müslüman dünyası aleyhinde çok da çekici bir yatırım değildir. Kaldı ki Kuran'ın mesajıyla baş başa kalan kişi mezhepleşmenin yanlışlığını hemen anlayacaktır.

Cumhurun gittiği yol, yani *sünnet + mezhep + icma + ulema + cumhur + vs.* yolu doğru yol ise, bu kadar insanın İslam'dan kaçması ve Müslüman uluslardaki kavga, adaletsizlik, onursuzluk, yoksulluk ve cehalet nasıl açıklanabilir? 20:124-127 ve 3:146-148 ayetlerini karşılaştırınız. İslami keşfedenler, “sonradan” Müslüman olanlar (sanki doğuştan Müslüman olunabiliyor?) büyük çoğunlukla Kuran'ı okuyarak din değiştiriyorlar, öteki sözde kaynakları değil. İslam'ı benimsedikten sonra sözde ikincil kaynaklarla orijinal kaynağın çelişkisini çözemeyenler çareyi İslam'ı terk etmekte bulabiliyorlar.

Hadis (s)avunuculuğunu –okurluğu bile diyemiyoruz, savunanların çoğunluğu okumuyor, okuyup uygulasalar yaşam çekilmez olur ve İslam'ı terk ederler– Filistin yarasına benzetebiliriz. Filistin'de Allah'ın tüm Müslümanları sınıdığını düşünüyorum. Nasıl bitmek bilmeyen bir saldırı var ve nasıl bir milyarlık ümmet kılıcını kıpırdatamayarak aşağılanıyor,

rezil oluyorsak, hadisler üzerinden İslam'a, Peygamber'e ve Allah'a yapılan hakarete de bir milyar Müslüman'ın yapacağı tek bir savunma yoktur. Filistin'i durduramıyoruz çünkü Allah'ın buyruklarına karşı geliyoruz. İslam'a yapılan aşağılamaya da karşı gelemiyoruz çünkü Allah'ın *yalnızca Kuran'ı izleme* buyruğuna karşı geliyoruz. İkisi de ibretlik.

Kuran'ın dinin kaynağı olarak yeterli olduğu savı, adı duyulmuş ve duyulmamış pek çok yazar tarafından dile getiriliyor. Bu yazarların tezlerinin tek tek çürütüldüğüne henüz tanık olmadık. Hadis, sünnet, icma, mezhep gibi kaynaklara inanıyorsanız ve yalnızca Kuran'ı izleyenlerin sapkın olduklarına inanıyorsanız bu sapkınları uyarmak görevinizdir. Görevinizi yerine getiriniz ve bu tezleri çürütüp sapkınları yola getiriniz. Sapkınlara doğru yolu gösterenden Allah razı olsun. Bu sapkınlara İslam'a verdiği zararın önüne geçiniz. Allah rızası için dininize hizmet ediniz. Bu, dine sahip çıkanlara ve ilahiyatçılara bir çağrı ve meydan okumadır. Bu yazıdaki bütün maddeler sizin tarafınızdan *tek tek* çürütülene dek *dininiz* kan kaybetmeyi sürdürecektir ve bunun hesabı sizden sorulacaktır.

Ek: Tartışma Hakkında Bir Gözlem

[Kuran + ...] anlayışındakiler *yalnızca Kuran* savunusuna genellikle şu yöntemlerle yaklaşırlar:

1) Üsluba takılmak

Dili kullanma, hitap etme, iletim araçlarını kullanma, çıkarım yapma üslubu gibi noktalara takılanlar, derdinizin ne olduğundan çok derdinizi nasıl anlattığınızla, sözlerinizden çok jest ve mimiklerinizle, boyunuz posunuzla, mazruftan çok zarfla ilgilenirler. Yüzeysellik bir yana, bu davranış genellikle tezleri çürütemeyen, çaresiz kalan insanların son seçeneğidir.

2) Aşağılamak

Yalnızca Kuran'ı izleyenlerin dini anlayamadığı veya yetkin olmadığı suçlamasıdır. Yalnızca Kuran anlayışını savunanları sık sık cüretkarlıkla, hadlerini bilmemekle suçlarlar. Bunu önceki bölümlerde tartıştım. Kendileriyle aynı fikirde olan bol unvanlı, etiketli, diplomalı (uzunca bir sakal da diploma yerine geçer) birilerinin varlığının haklı olmalarına yettiğini düşünürler. Bu unvanlı birileri büyük olasılıkla bu ve bunun gibi yazıları ciddiye alıp "söz dalaşına girmeye tenezzül" etmeyeceklerdir.

3) Çarpıtmak

Birisini yapmadığı şeyleri yapmak, söylemediği şeyleri söylemekle suçlamak ne kadar adil olabilir? Peygamber'in olağanüstü güçleri olmadığını söylemenin onu aşağılamak olduğunu öne sürerler. Veya Kuran'ın akılcı olduğunu söyleyenleri Kuran'ı aşağılamakla suçlarlar. Bunlar çarpıtmadır. Müslüman doğru söze yalan karıştırmaz, ikisini birbirinden ayrı tutar. İftira Kuran'daki en büyük suçlardan biridir. Eleştiriler kaynak göstererek, hatta deyim yerindeyse nokta atışı yapılarak yanıtlanmalıdır.

4) Niyet okumak /Etiketlemek

Yalnızca Kuran'ın savunulmasının ardında politik ajandaların, art niyetlerin olduğu suçlaması. Örneğin Muhammed Peygamber sanki Müslümanların birleştirici unsuruymuş gibi, onu devreden çıkarıp Müslümanları bölmek istemekle suçlarlar. Yalanın daha fazla yalanı, iftiranın daha fazla iftirayı gerektirmesi durumuna bir örnek. Oysa doğru söze sahiplik gerekmez. Söyleyene değil, söylenene bakılır. Burada gördüğünüz savlardan biç kaçını başka kaynaklarda görmüş olmanız, bu yazarın o insanların dostu veya işbirlikçisi yapmaz. Elbette her düşünce akımının içinde olduğu gibi yalnızca Kuran ilkesini benimsemiş görünen ikiyüzlüler ve bozguncular da olacaktır. Varlardır da. *İyi fikirleri kötü niyetlilerin sahiplenmesine izin verilmemelidir.* Bu ilke terk edildiği içindir ki günümüzde "din"den söz edildiğinde eğitimli insanlar ilgi göstermemekte, hatta kaçmaktadırlar. Çünkü dinsel söylemleri çoğunlukla dar ufuklu politik çıkar öbekleri, ikiyüzlüler, bozguncular sahiplenmiştir. Eğitimli ve vicdanlı insanlar deyim yerindeyse meydanı boş bırakmaktalar. İronik bir şekilde gelenekçi ve mezhepçi öğretilerin peşinden gidenler kendilerinden farklı düşünenlere bir etiket, bir kamp yakıştırma telaşı içindeler. Kuran'ı dikkatli okuyunuz. Tek başına topluma karşı gelen "asi"lerin iyi örnekleri vardır. Bunun yanında geleneğe, çokluğa tabi olanların kötü örnekleri de vardır. Herkesin düşüncesinde özgür olmasını ve fikrinden dolayı kimsenin kınanmamasını savunuyorum. Yeryüzünde yedi milyar insan var ise yedi milyar ayrı fikrin olması gerekir. Hepsini bir yana, herhangi bir kampa dahil olsam bile bu, tezlerimin hiçbirini çürütmeyecektir.

5) Başka tartışmalara zemin hazırlamakla suçlamak

Söylenmemiş olanlar söylenmiş varsayıp daha korkutucu görünen bir tartışmaya zemin hazırlamaktan bahsedilir. Başka bir tartışmaya zemin hazırlamak genelde politik ortamda görülür. Bu tartışma, içeriği bakımından politik talepler veya doğrularla ilgili değildir. "İleride

yeni taleplerle gelecekler, ödün vermeyelim” yaklaşımı sakattır. Bu konu üzerindeki tartışmada kimsenin kimseden bir yarar beklentisi olmamalıdır. Olayın özü, insanları doğruya çağırmak, yanılana yanıldığını kanıtlamak veya fikirleri ortaya koymaktır. Kaldı ki yeni tartışmalar, bilgisine ve aklına güvenen insanlar için çekinilecek şeyler değildir.

6) Belirsiz kavramlar kullanmak

Ruhanilik, peygamberlik vasfı, alim ciddiyeti gibi kulağa ağır gelen ama ne olduğu belli olmayan bir takım kavramlar kullanarak tezleri tek tek çürütmektense ortalığı dumana boğmak tercih edilir. Bunu yapanlar akli dışlarlar. Onlar için iman geri zekalıların da sahip olabileceği bir şeydir. Tartışmayı Kuran’a fazla gönderme yapmadan yürütürler. Okuduğunuz 35~40 sayfalık bu yazıda 400’ü aşkın ayete gönderme yapılmıştır.

7) Cımbızla söz seçmek

Tartışmayı odağından uzaklaştırmak, savı çürütülemeyen kişinin kişiliğine saldırmak amacıyla satır aralarından hatalı veya yanılı içeren, ancak bütüne etki etmeyen ayrıntılar seçilip çürütmeymiş gibi sunulur.

8) Tartışmaya kulağını tıkamak /Tartışma kuralına uymamak

Yazıyı bu satıra kadar okudu iseniz büyük olasılıkla paylaşacaksınız. Alacağınız ilk tepkiler kestirilebilir. “Okuma onları”, “bilmem kimin adamıdır o”, “bildiğimiz şeyler bunlar, yeni değil”, “sürekli akla vurgu yapandan uzak dur”... Biraz daha usta olanları tartışmaktan kaçmak için Kuran ayetlerini kötüye kullanırlar (4:140 gibi). Bunların ortak yönü kişinin kafasını kuma gömmesi, dinlemeyi, ardından düşünmeyi, ardından seçim yapmayı, karar vermeyi reddetmesi, bundan korkmasıdır. Hadis ve sünnet inkarı yeni değildir, bu kaynaklar pek çok yapıtta sorgulanmıştır. Ancak İslam uluslarındaki cehalet bunlara gözlerini yumuyor ve bu yapıtlar tarihin karanlığında yitip gidiyor. Bu davranış Kuran’da mesajı almaktan özellikle kaçınanların davranışına benziyor. Kuran birçok yerde kendisine karşı çıkanlara “*kanıtlarınızı getirin*” diyor. Müslüman tartışmaktan korkmamalıdır. Tersine her sözü dinlemeli ve en güzeline uymalıdır (39:18). Okumalı (96:3-7) ve gerçekleri araştırmalıdır. Sükut ikrardan gelir.

Ancak tartışmanın bir kuralının, yani *akılcı* kurallarının olduğu unutulmamalı. Akla, mantığa uygun antitez getiremediğiniz veya yandaş toplayamadığınız zaman karşıdakine saldırmanız karşı tarafın tezinin daha güçlü olduğu izlenimi uyandırır.

— • —

Konuyla ilgili önerdiğim yayınlar:

Türkçe:

- *Dinin Kaynağı Olarak Kur'an Yeter mi?* Kashif Ahmed Shehzada
- *Nübüvvet Meselesi Üzerine*, Ahmet Akbulut

İngilizce:

- *A Quran Alone Manual*, isimsiz yazar, Scribd.com sitesinde ve blog sayfamda bulunabilir.
- *Hadith, A Re-Evaluation*, Kassim Ahmed

— • —

İzinsiz çoğaltabilir, alıntılatabilirsiniz. Çoğaltır, alıntılar veya eleştiri yazarsanız bildirme nezaketini gösteriniz. Allah razı olsun.